

**ПРОСТОРНИ ПЛАН
ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
ПРЕДЕЛА ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА
„КАРАШ-НЕРА“**

- Материјал за рани јавни увид-

Носилац израде:

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА УРБАНИЗАМ
И ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Покрајински секретар

Владимир Галић

**ПРОСТОРНИ ПЛАН
ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
ПРЕДЕЛА ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА
„КАРАШ-НЕРА“**

- Материјал за рани јавни увид -

Обрађивач:

ЈП „ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ ВОЈВОДИНЕ“ НОВИ САД

E - 2575

ОДГОВОРНИ ПЛАНЕР
Оливера Добривојевић
др Оливера Добривојевић, дипл. пр. план.
Број лиценце 100 000 303

Радованка Шкрбић
Радованка Шкрбић, дипл. инж. арх.
Број лиценце 100 025 114

ДИРЕКТОР
Александар Јевтић
др Александар Јевтић

Нови Сад, јун 2016. године

СИНТЕЗА И КООРДИНАЦИЈА:	др Оливера Добривојевић, дипл.пр.планер Радованка Шкрбић, дипл.инж.арх.
СТРУЧНИ ТИМ: Претежна намена површина, посебна намена простора и концепција развоја:	др Оливера Добривојевић, дипл.пр.планер Радованка Шкрбић, дипл.инж.арх.
Природна добра:	Славица Пивнички, дипл.инж.пејз.арх.
Непокретна културна добра:	Раде Овука, дипл.инж.арх.
Предео:	мр Владимир Пихлер, дипл.инж.арх.
Природни услови и ресурси:	др Оливера Добривојевић, дипл.пр.планер Славица Пивнички, дипл.инж.пејз.арх. Бранко Миловановић, дипл.инж.мелиор. Мирољуб Љешњак, дипл.инж.пољ. Милан Жижић, дипл.инж.маш.
Мрежа насеља, јавне службе и грађевинско земљиште:	Радованка Шкрбић, дипл.инж.арх. др Оливера Добривојевић, дипл.пр.планер
Становништво:	Љиљана Јовичић Малешевић, дипл.екон.
Привреда:	Љиљана Јовичић Малешевић, дипл.екон. Мирољуб Љешњак, дипл.инж.пољ. др Оливера Добривојевић, дипл.пр.планер
Саобраћајна инфраструктура:	Зоран Кордић, дипл.инж.саоб.
Водна инфраструктура:	Бранко Миловановић, дипл.инж.мелиор.
Енергетска инфраструктура и обновљиви извори енергије:	Зорица Санадер, дипл.инж.елек. Милан Жижић, дипл.инж.маш.
Електронска комуникациона инфраструктура:	Зорица Санадер, дипл.инж.елек.
Заштита животне средине, заштита од елементарних непогода:	др Тамара Зеленовић Васиљевић Марина Митровић, мастер проф.геогр.

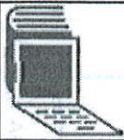

Одбрана земље:	Радованка Шкрбић, дипл.инж.арх.
Правна регулатива:	Теодора Томин Рутар, дипл.правник
Геодетско документациона и аналитичко информациона основа:	Милко Бошњачић, мастер дипл.инж.геод. Оливера Његомир, дипл.матем. Дејан Илић, грађ.техн. Драгана Матовић, оператер Ђорђе Кљаић, геод.техн. Душко Ђоковић, копирант

КОНСУЛТАЦИЈЕ И САРАДЊА:

Основна и посебна намена простора:	Покрајински завод за заштиту природе, Нови Сад Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине, Нови Сад

8000041205480

**ИЗВОД О
РЕГИСТРАЦИЈИ
ПРИВРЕДНОГ СУБЈЕКТА**Република Србија
Агенција за привредне регистре**ОСНОВНИ ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТАК**

Матични / Регистарски број 08068313

СТАТУС

Статус привредног субјекта Активно привредно друштво

ПРАВНА ФОРМА

Правна форма Јавно предузеће

ПОСЛОВНО ИМЕ

Пословно име

JAVNO PREDUZEĆE ZA PROSTORNO I URBANISTIČKO
PLANIRANJE I PROJEKTOVANJE ZAVOD ZA URBANIZAM
VOJVODINE NOVI SAD

Скраћено пословно име

JP ZAVOD ZA URBANIZAM VOJVODINE NOVI SAD

ПОДАЦИ О АДРЕСАМА

Адреса седишта

Општина Нови Сад - град

Место Нови Сад, Нови Сад - град

Улица Железничка

Број и слово 6/III

Спрат, број стана и слово / /

ПОСЛОВНИ ПОДАЦИ

Подаци оснивања

Датум оснивања 16. фебруар 1959

Време трајања

Време трајања привредног субјекта Неограничено

Претежна делатност

Шифра делатности 7111

Назив делатности

Архитектонска делатност

Остали идентификациони подаци

Порески Идентификациони Број (ПИБ) 100482355

**Подаци од значаја за правни промет
Текући рачуни**

355-3200222069-04
840-714743-84
160-416883-48

Подаци о статусу / оснивачком акту

Датум важећег статута

Датум важећег оснивачког акта

14. фебруар 2013

Законски (статутарни) заступници

Физичка лица

1. Име Презиме
ЈМБГ
Функција
Ограничење супотписом

Надзорни одбор

Председник надзорног одбора

Име Презиме
ЈМБГ

Чланови надзорног одбора

1. Име Презиме
ЈМБГ
2. Име Презиме
ЈМБГ

Чланови / Сувласници

Подаци о члану

Пословно име

Подаци о капиталу

Новчани

износ

датум

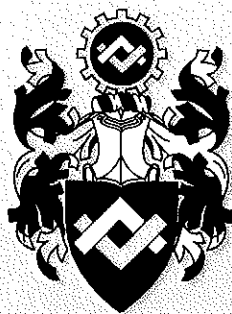
40.021.353,26 RSD	
износ	датум
Уплаћен: 659.968,59 EUR, у противвредности од 40.021.353,26 RSD	30. јун 2002
Сувласништво удела од	износ(%) 100,00000

Основни капитал друштва	
Новчани	
износ	датум
Уписан: 659.968,59 EUR, у противвредности од 40.021.353,26 RSD	
износ	датум
Уплаћен: 659.968,59 EUR, у противвредности од 40.021.353,26 RSD	30. јун 2002

Забележбе	
1	Тип
	Датум
	Текст
	21. септембар 2005
	На основу Одлуке Скупштине АП Војводине од 27.06.2002. године овај субјект уписа променио је облик и организује се као Јавно предузеће за просторно и урбанистичко планирање и пројектовање ZAVOD ZA URBANIZAM VOJVODINA, NOVI SAD.

Регистратор, Миладин Маглов

ИНЖЕЊЕРСКА КОМОРА СРБИЈЕ

ЛИЦЕНЦА

ОДГОВОРНОГ ПЛАНЕРА

На основу Закона о планирању и изградњи и
Статута Инжењерске коморе Србије

УПРАВНИ ОДБОР ИНЖЕЊЕРСКЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ
утврђује да је

Оливера Д. Добривојевић

просторни планер
ЈМБ 0303961805042

одговорни планер

Број лиценце

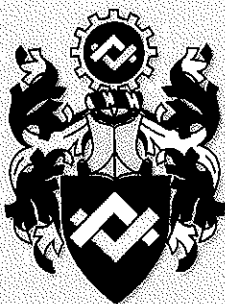
100 0003 03

У Београду,
28. августа 2003. године

ПРЕДСЕДНИК КОМОРЕ

Милош Лазовић
Проф. др Милош Лазовић
дипл. грађ. инж.

ИНЖЕЊЕРСКА КОМОРА СРБИЈЕ

ЛИЦЕНЦА

ОДГОВОРНОГ ПЛАНЕРА

На основу Закона о планирању и изградњи и
Статута Инжењерске коморе Србије

УПРАВНИ ОДБОР ИНЖЕЊЕРСКЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ
утврђује да је

Радованка М. Шкрбић

дипломирани инжењер архитектуре

ЛИБ 02578058060

одговорни планер

Број лиценце

100 0251 14

У Београду,
29. маја 2014. године

ПРЕДСЕДНИК КОМОРЕ

Милован Главоњић
дипл. инж. ел.

САДРЖАЈ

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОД	1
1. ОПИС ГРАНИЦЕ ПЛАНСКОГ ДОКУМЕНТА	2
2. ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА И ПЛАНОВА ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	3
2.1. ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА.....	3
2.1.1. Извод из Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године (ППРС)	3
2.1.2. Извод из Регионалног просторног плана Аутономне Покрајине Војводине (РПП АПВ)	7
2.2. ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНОВА ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	11
2.2.1. Извод из Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Делиблатска пешчара“	11
2.2.2. Извод из Просторног плана подручја посебне намене међународног водног пута Е-80 Дунав (Паневропски коридор VII)	14
3. ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА И ОСНОВНА ОГРАНИЧЕЊА	14
3.1. ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ	14
3.1.1. Предеона разноврсност (Карактер предела)	14
3.1.2. Природни услови	16
3.1.3. Природне вредности.....	20
3.1.3.1. ПРИРОДНА ДОБРА.....	20
3.1.3.2. ПРИРОДНИ РЕСУРСИ	20
3.1.4. Непокретна културна добра	23
3.1.5. Становништво	25
3.1.6. Мрежа и функције насеља	25
3.1.7. Јавне службе	25
3.1.8. Привреда.....	26
3.1.9. Инфраструктура	27
3.1.9.1. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА.....	27
3.1.9.2. ВОДОПРИВРЕДНА ИНФРАСТРУКТУРА.....	28
3.1.9.3. ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА.....	28
3.1.9.4. ЕЛЕКТРОНСКА КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА.....	28
3.1.10. Стање животне средине	29
3.1.11. Елементарне непогоде и акцидентне ситуације	30
3.2. НАЧИН КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА	31
3.3. ОСНОВНА ОГРАНИЧЕЊА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА	32
4. ОПШТИ ЦИЉЕВИ ИЗРАДЕ ПЛАНА	33
5. ПЛАНИРАНА ПРЕТЕЖНА НАМЕНА ПОВРШИНА У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	35
6. ОЧЕКИВАНИ ЕФЕКТИ ПЛАНИРАЊА У ПОГЛЕДУ УНАПРЕЂЕЊА НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	36

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

Р.бр.	Назив графичког приказа	Размера
1.	Граница Просторног плана са планираном претежном наменом површина	1 : 50000

В) ПРИЛОГ

1. Покрајинска скупштинска одлука о изради Просторног плана подручја посебне намене Предела изузетних одлика „Караш–Нера“ („Службени лист АПВ“, број 10/16)
2. Одлука о изради стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене Предела изузетних одлика „Караш–Нера“ на животну средину („Службени лист АПВ“, број 10/16)

СПИСАК ТАБЕЛА И СЛИКА

СПИСАК ТАБЕЛА

Табела 1 - Укупан број становника	25

СПИСАК СЛИКА

Слика 1 - Прелиминарна граница обухвата планског подручја	3
Слика 2 - Положај заштићеног подручја „Караш-Нера“	15
Слика 3 - Меандри Караша у околини насеља Дупљаја	18
Слика 4 - Део тока реке Нера код Врачевог Гаја	18
Слика 5 - Део канала ХС ДТД и меандри реке Караш	19
Слика 6 - Шума црне јове на Нери	22

СПИСАК СКРАЋЕНИЦА

ППРС	- Просторни план Републике Србије
РПП АПВ	- Регионални просторни план Аутономне покрајине Војводине
ПППН	- Просторни план подручја посебне намене
ІРА	- Међународно значајна биљна подручја - ботанички значајна подручја
ІВА	- Међународно значајна подручја за птице
РВА	- Међународно значајна станишта - одабрана подручја за дневне лептире
ASCI	- Areas of Special Conservation Interest (еколошка мрежа Подручја од посебне важности за заштиту природе - EMERALD мрежа)
ДТД	- Канал Дунав - Тиса - Дунав
ХС ДТД	- Каналска мрежа хидросистема Дунав-Тиса-Дунав
EuroVelo	- Европска мрежа бицикличких рута уз Дунав (цикло коридор 6: Nant - Tours - Orleans - Nevers - Chalon sur Saone - Bale - Passau - Ybbs - Linz - Vienna - Bratislava - Budapest - Belgrade - Bucarest - Constanta)
ОИЕ	- Обновљиви извори енергије
ІСТ	- Информационо - комуникациона технологија
СРП	- Специјални резервата природе
НП	- Национални парк
ПП	- Парк природе
ПИО	- Предео изузетних одлика
СП	- Споменик природе
ХЕ	- Хидроелектрана
ХЕПС	- Хидро – енергетско - пловидбени систем
ОКМ	- Основна каналска мрежа
ФУП	- Функционално - урбано подручје
ЈЛС	- Јединица локалне самоуправе
ВАТ	- Best available technology (технологија производње у циљу остваривања основних принципа одрживог развоја посматраног подручја)

A) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ПРЕДЕЛА ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА „КАРАШ-НЕРА“

- Материјал за рани јавни увид -

УВОД

На основу Покрајинске скупштинске одлуке о изради Просторног плана подручја посебне намене Предела изузетних одлика „Караш-Нера“ („Службени лист АПВ“, број 10/16), приступило се изради Просторног плана подручја посебне намене Предела изузетних одлика „Караш-Нера“ (у даљем тексту: Просторни план). Упоредо са израдом Просторног плана, приступа се изради Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину, а на основу Одлуке о изради стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене Предела изузетних одлика „Караш-Нера“ на животну средину („Службени лист АПВ“, број 10/16).

Носилац израде Просторног плана је Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине Нови Сад, Булевар Михајла Пупина број 16.

Обрађивач Просторног плана је Јавно предузеће за просторно и урбанистичко планирање и пројектовање „Завод за урбанизам Војводине“ Нови Сад, Железничка број 6/III.

Просторни план подручја посебне намене се доноси за подручје које због природних вредности захтева посебан режим организације, уређења, коришћења и заштите простора, у складу са чланом 21. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 54/13-УС, 98/13-УС, 132/14 и 145/14).

На основу Закона о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 91/10 и 14/16) и Закона о потврђивању Европске конвенције о пределу („Службени гласник РС - Међународни уговори“, број 4/11), заштита, управљање и планирање предела се заснива на идентификацији предела и процени њихових значајних и карактеристичних обележја.

Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“, број 88/10, у даљем тексту: ППРС) и Регионалним просторним планом АПВ („Службени лист АПВ“, број 22/11, у даљем тексту: РПП АПВ), утврђено је да ће се развој, заштита и уређење заштићених природних добара вршити на основу просторних планова подручја посебне намене.

ППРС издваја као стратешки приоритет карактеризацију предела за приоритетна подручја, међу које спада и Предео изузетних одлика „Караш-Нера“. У РПП АПВ предложена је листа предела изузетних одлика.

Предео изузетних одлика „Караш-Нера“, који је предмет израде овог Просторног плана, због изузетних природних вредности и потребе њиховог очувања, проглашен је Пределом изузетних одлика „Караш-Нера“ II категорије (у даљем тексту: ПИО „Караш-Нера“), Покрајинском скупштинском одлуком о заштити предела изузетних одлика „Караш-Нера“ („Службени лист АПВ“, број 14/15). Темељне вредности које су овај простор определиле је еколошки коридор међународног значаја дуж долина река Караш и Нера.

У складу са одредбама Закона о планирању и изградњи, носилац израде плана, путем **раног јавног увида**, организује упознавање јавности са општим циљевима и сврхом израде Просторног плана, могућим решењима за развој просторних целина и ефектима планирања.

Подручје обухваћено прелиминарном границом Просторног плана обухвата део територије општине Бела Црква, катастарске општине Банатска Паланка 1, Банатска Паланка 2, Бела црква, Врачев Гај 1, Врачев Гај 2, Гребенац, Дупљаја, Кајтасово, Кусић 1 и Кусић 2.

На подручју које је обухваћено **оквирном границом Просторног плана** која је дефинисана Одлуком о изради, дат је **предлог границе подручја посебне намене** којом су обухваћене: **целине „Караш“, „Нера“ и „Мали песак“**, као и друга природна добра од значаја за очување биодиверзитета, у поступку валоризације, и све категорије земљишта за које је правила уређења и грађења потребно ускладити са мерама заштите природних добара. **Коначна граница обухвата Просторног плана ће бити утврђена Нацртом.**

Просторни план се ради у ГИС-у, технологији намењеној управљању просторно оријентисаним подацима, што ће омогућити једноставнију размену просторних података, формирање информационог система планских докумената и стања у простору, као и ефикаснију контролу спровођења Просторног плана.

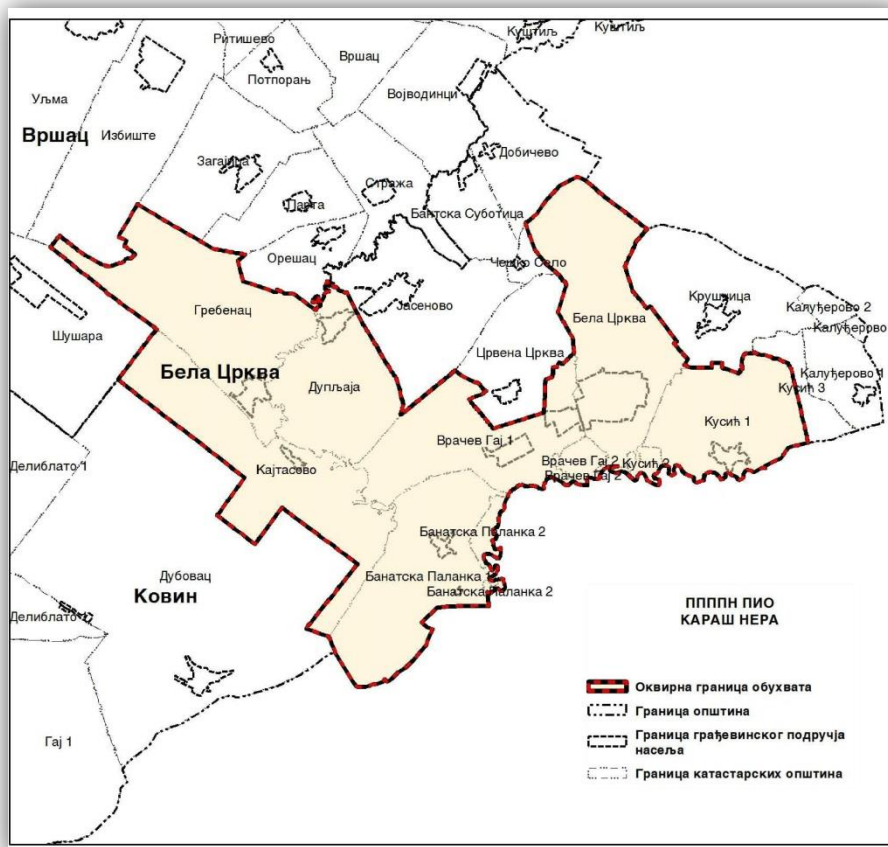
1. ОПИС ГРАНИЦЕ ПЛАНСКОГ ДОКУМЕНТА

Просторним планом подручја посебне намене Предела изузетних одлика „Караш–Нера“ (у даљем тексту: Просторни план), обухваћено је подручје оивичено доњим токовима Караша и Нере, које обухвата мртваје Караша, долину реке Нере у Србији и пешчарска станишта на локалитету Мали песак, заштићена подручја од покрајинског значаја, односно II категорије, као Предео изузетних одлика „Караш–Нера“ (у даљем тексту: ПИО „Караш–Нера“).

Подручје Просторног плана се налази у југоисточном делу АП Војводине, непосредно уз границу с Румунијом. Обухвата део територије општине Бела Црква, односно катастарске општине Банатска Паланка 1, Банатска Паланка 2, Бела Црква, Врачев Гај 1, Врачев Гај 2, Гребенац, Дупљаја, Кајтасово, Кусић 1 и Кусић 2.

Површина подручја обухваћена прелиминарном границом Просторног плана износи 230,71 km² (23.071 ha). Коначна граница обухвата Просторног плана ће се дефинисати Нацртом плана. Подручје ПИО „Караш–Нера“ обухвата површину од 1.541,27 ha.

Просторним планом прецизираће се зоне с режимима II (на површини од 984,36 ha) и III (на површини од 556,92 ha) степена заштите у границама ПИО, у циљу сагледавања могућности за усклађивање конфликта између заштите природних вредности и одрживог развоја подручја обухваћеног Просторним планом.

Слика 1 - Прелиминарна граница обухвата планског подручја

2. ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА И ПЛАНОВА ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

2.1. ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА

Планови вишег реда су: Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“, број 88/10) и Регионални просторни план Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ“, број 22/11).

2.1.1. Извод из Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године (ППРС)

Просторним планом Републике Србије дефинисана су основна стратешка опредељења, планска решења, смернице и пропозиције, а овде ћемо издвојити одредбе које су релевантне за подручје овог просторног плана.

Заштита и одрживо коришћење **природног и културног наслеђа** и природних ресурса чиниће основ идентитета Републике Србије и њених регионалних целина, али и основу будућег привредног/туристичког развоја. Природно и културно наслеђе ће бити штићено, уређивано и коришћено према европским стандардима, са посебним задатком повећања заштићених природних целина и систематизацијом културног наслеђа, као и имплементацијом Фирентинске конвенције о пределу, европских и светских конвенција о заштити културног наслеђа, конвенција и декларација које се односе на биодиверзитет, природне подсистеме и друга документа.

Концепција развоја заштите **биодиверзитета** Републике Србије ће се заснивати на:

- систему заштите природе у оквиру заштићених природних добара;
- заштити великог броја појединачних дивљих биљних и животињских врста;
- успостављању тзв. еколошких мрежа и
- идентификовању подручја, која представљају станишта од међународног значаја за поједине таксоне, васкуларне биљке, птице и дневне лептире: међународно значајна биљна подручја – ботанички значајна подручја (ІРА), међународно значајна подручја за птице (ІВА), међународно значајна станишта – одабрана подручја за дневне лептире (РВА).

Заштићена подручја биће највећим делом просторно укључена у површине еколошки значајних подручја, односно у подручја европске еколошке мреже NATURA 2000. EMERALD мрежа представља проширење концепта Natura 2000 на европске земље ван ЕУ. То је еколошка мрежа Подручја од посебне важности за заштиту природе (Areas of Special Conservation Interest – ASCI) и укључује подручја од посебног еколошког значаја за угрожене врсте и типове станишта заштићене на основу Бернске конвенције.

Основни дугорочни циљ **демографског** развоја је ублажавање негативних тенденција које би се остварило кроз пораст нивоа плодности и позитиван миграциони биланс и достизање нивоа простог обнављања становништва (стационарне популације).

Основни циљ развоја **индустрије** је опоравак, повећање секторске и територијалне конкурентности и запослености обезбеђењем повољних општих, инфраструктурних и просторних услова, као и њена равномернија просторна дистрибуција усклађена са потенцијалом регионалних, урбаних и руралних подручја, захтевима климатских промена и смањења притиска на ресурсе.

Основни циљ заштите **пољопривредног** земљишта је очување екосистемских, агроеколошких, економских, пејзажних, социокултурних и других важних функција, упоредо са унапређивањем просторно-хетерогених услова за производњу квалитетних пољопривредно-прехрамбених производа.

Основни циљ просторног развоја **туризма** је остваривање концепта одрживог развоја туризма, заштита и уређење туристичког простора уз оптимално задовољавање потреба националног и локалног нивоа и услова прекограничне и међународне сарадње. Простор третиран Просторним планом налази се у оквиру издвојене туристичке дестинације – Доње Подунавље и Делиблатска пешчара са мањим учешћем целогодишње понуде. Од туристичких производа/активности развијени су научички и други видови водног туризма, рурални туризам, туризам специјалних интереса (спортско-рекреативне активности, ловни, риболовни...). Од значајних туристичких праваца издвајају се: пловни *touring* туристички правац Дунав и Главни канал ДТД. Бела Црква је дефинисана као град и општина националног туристичког значаја. Остварена прекогранична сарадња у области туризма и комплементарних активности на Доњем Подунављу са Румунијом ће се комплетирати и биће организована у оквиру постојећих и нових Еврорегиона.

Концепт развоја **саобраћајне инфраструктуре** на обухваћеном простору предвиђа активности на путном правцу Кикинда (веза са Румунијом) – Зрењанин – Вршац – Бела Црква, као и активности на изградњи – реконструкцији појединих делова постојећих путних праваца у периоду после 2014. године.

ППРС планира успостављање међународне бициклистичке стазе – цикло коридор 6 (EuroVelo – европска мрежа бициклистичких рута: руте 6¹ уз Дунав) кроз обухваћени простор.

¹ Nant - Tours - Orleans - Nevers - Chalon sur Saone - Bale - Passau - Ybbs - Linz - Vienna - Bratislava - Budapest - Belgrade - Bucarest - Constanta.

У оквиру развоја железничког саобраћаја планира се реконструкција, модернизација локалног пружног правца у складу са могућностима локалне самоуправе.

У домену саобраћајне инфраструктуре планирано је интензивније коришћење пловног пута реке Дунав у оквиру путничког и теретног саобраћаја, као и у домену наутничког саобраћаја (прихватни објекти наутничког туризма).

Просторним планом Републике Србије утврђена је дугорочна стратегија **уређења, заштите и коришћења вода** на подручју Србије и АП Војводине. Базно полазиште за избор стратешких решења за развој водопривредне инфраструктуре је да она морају да буду потпуно усклађена са Директивом о водама ЕУ. То се посебно односи на спровођење следећих ставова Директиве: комплексна заштита вода и хармонизација водопривредних и еколошких циљева; интегрално управљање водама у оквиру система на нивоу већих речних сливова; реална економска политика која омогућава самофинансирање сектора вода; економска цена воде као мера рационализације потрошње уз стриктно поштовање принципа: корисник плаћа, загађивач плаћа, потпуна накнада трошкова у које су укључени и сви трошкови заштите вода и слива.

Водопривреда и водопривредна инфраструктура. Србија располаже оскудним сопственим водним ресурсима, који су неповољно распоређени просторно и временски. Због тога је неопходан развој сложених интегралних водопривредних система.

Дугорочна стратегија **водоснабдевања** у Војводини се заснива на формирању више регионалних система за водоснабдевање који се ослањају на акумулационе просторе површинских вода и заштићена изворишта подземних вода. Из њих ће се снабдевати највећи број насеља, као и они технолошки процеси у којима је неопходна вода највишег квалитета. Простор обухваћен овим планом припада Јужнобанатском регионалном систему за водоснабдевање који се ослања на коришћење основне издани, као и алувион регионалног значаја Ковин - Дубовац - Банатска Паланка. Из овог система вршило би се водоснабдевање насеља у следећим општинама: Ковин, Панчево, Опово, Вршац, Пландиште и Бела Црква.

Простор обухваћен овим планом, припада банатском регионалном систему коришћења, уређења и заштите речних вода. Банатски систем чини постојећа мрежа канала хидросистема ДТД који ће се проширивати на појединим подручјима новим елементима, као и низом постројења за пречишћавање отпадних вода у циљу очувања и унапређења квалитета воде.

Основни циљ развоја **енергетске инфраструктуре** је активно учешће Републике Србије у планирању и изградњи стратешке - регионалне енергетске инфраструктуре за пренос електричне енергије и транспорт нафте и гаса, све у циљу поузданог и сигурног снабдевања потрошача.

Основни приоритет развоја **енергетике** је технолошка модернизација свих енергетских објеката, инфраструктурних система и извора, у свим секторима (нафте, гаса, сектор електроенергетике са преносним системом и дистрибутивним системом).

Поред технолошке модернизације објеката, развој **електроенергетске преносне мреже** условљен је и обезбеђивањем нове преносне мреже, услед растуће потрошње.

Развој **дистрибутивне мреже** одвијаће се у складу са стратегијом развоја енергетике и програмима развоја надлежних предузећа.

У наредном планском периоду потребно је стимулисати развој и коришћење **обновљивих извора енергије (ОИЕ)**, чиме ће се знатно утицати на побољшање животног стандарда и заштиту и очување природне и животне средине.

Основни циљ у планском периоду је строго контролисано, планско, одрживо и економично коришћење **минералних сировина и подземних вода**, уз адекватне мере заштите, како би се постигла конкурентност на домаћем и светском тржишту.

Будући развој сектора минералних сировина (обухватајући и коришћење подземних вода), подразумева:

- интензивирање и финализовање основних геолошких и хидрогеолошких истраживања;
- извођење детаљних истраживања у ширим зонама познатих лежишта;
- коришћење научних сазнања у сврху проналажења нових, економски значајних концентрација минералних сировина;
- при отварању и раду рударских објеката стриктно поштовање и примењивање еколошких услова и стандарда и најбољих доступних техника заштите животне средине, укључујући и потпуну рекултивацију терена по завршетку рударских радова.

Развој и унапређење **електронских комуникација** реализоваће се у складу са просторно-функционалном територијализацијом Републике, а на основу утврђених планова развоја појединих оператера. Приступиће се потпуној дигитализацији система електронских комуникација, обезбеђењу универзалног сервиса сваком домаћинству, обезбеђењу широкопојасног приступа мрежи сваком привредном субјекту, државним установама и организацијама.

У области **заштите природних добара**, према ППРС утврђују се интензивна заштита водних токова, обалних подручја, заслањених терена и подручја са аутохотним шумама.

У смислу **заштите непокретних културних добара** за ово подручје важе основни циљеви, начела и мере заштите утврђени Просторним планом Републике Србије.

Основни циљеви заштите непокретних културних добара су:

- очување темеља и материјалне баштине националне културе и других култура које су се развијале на тлу Републике Србије;
- организовано развијање свести о значају културног развоја за живот и рад данашњих и будућих генерација, као битног предуслова за очување националног идентитета;
- реинтеграција непокретних културних добара у савремени животни простор Републике.

Основни циљ усаглашавања просторног развоја **са потребама одбране земље** је стварање просторних услова који ће у потпуности одговарати потребама савременог система одбране, ради сигурног функционисања у условима угрожавања безбедности, обезбеђење просторних услова за несметано функционисање војних комплекса и објеката од посебног значаја за одбрану земље, смањење негативних утицаја војних комплекса на животну средину и подручја посебне намене и стварање услова за цивилну заштиту становништва, материјалних и природних ресурса у случају природних непогода и техничко-технолошких удеса.

Основни циљ са аспекта **заштите и унапређења животне средине**, као основе уравнотеженог развоја, коришћења и уређења простора Републике Србије, јесте заустављање даље деградације, превентивна заштита од свих планираних активности које могу угрозити постојећи квалитет природне и животне средине, уз санацију и ревитализацију угрожених подручја.

Концепција заштите и унапређења животне средине заснива се на очувању природних вредности, заштити природних вредности и непокретних културних добара кроз делотворно управљање заштићеним подручјима, планирању на основама одрживог развоја односно рационалног коришћења природних ресурса уважавајући „еколошки“

капацитет простора, уз повећано коришћење обновљивих извора енергије и процену утицаја планова, програма, објеката и активности на животну средину, као основу за планирање мера заштите.

Према просторној **диференцијацији животне средине** подручје обухваћено Просторним планом у највећој мери спада у подручја квалитетне животне средине са преовлађујућим позитивним утицајима на човека, живи свет и квалитет живота. За ова подручја треба обезбедити решења којима се елиминишу или умањују постојећи извори негативних утицаја односно увећавају позитивни као компаративна предност у планирању развоја. Потребно је резервисати и чувати подручја од загађивања из стратешких разлога.

Када су у питању прекогранични утицаји, ППРС истиче да најизразитије загађивање вода долази из Румуније, где су воде Бегеја, Тамиша, Златице, Караша и Нера испод захтеване класе.

У области **управљања отпадом**, основни циљ је развијање одрживог система управљања отпадом у циљу смањења загађења животне средине и деградације простора. Простор обухваћен Просторним планом припада регионалном центру за управљање отпадом у Вршцу.

Такође, основни циљ је интегрално управљање **природним непогодама и технолошким удесима**, као основе обезбеђења услова за ефикасан просторни развој, очување људских живота и материјалних добара. У том смислу, неопходно је створити добро организоване и опремљене службе које ће моћи да успешно раде на превенцији од ових катастрофа, као и на одбрани и отклањању последица, уколико се јаве.

Савремени концепт заштите и управљања полази од чињенице да је на свим нивоима и у свим фазама планирања потребно дефинисати прихватљив ниво ризика од природних непогода и технолошких удеса, па затим системом превентивних, организационих и других мера и инструмената интервенисати у циљу спречавања њиховог настанка, односно смањивања последица непогода на прихватљив ниво. Како би се извршила правилна процена степена повредивости простора, односно ограничења за његово коришћење, потребно је приступити изради катастра угрожености простора од природних непогода у функцији просторног планирања.

2.1.2. Извод из Регионалног просторног плана Аутономне Покрајине Војводине (РПП АПВ)

Оквир просторног развоја АП Војводине (у даљем тексту: АПВ) до 2020. године утврђен је Регионалним просторним планом АП Војводине. На основу РПП АПВ, просторни планови подручја посебне намене ће се радити за просторне целине чију посебност одређује једна или више опредељујућих намена, активности или функција у простору које су од републичког, односно покрајинског интереса (подручја заштићених природних добара и др.). Издвојићемо оне одредбе РПП АПВ које су релевантне за израду овог просторног плана.

Основна концепција **заштите природних добара и биодиверзитета** на територији Војводине заснива се на повећању укупне површине под заштитом, њиховом сагледавању у оквиру еколошке мреже Републике Србије, односно еколошке мреже на територији АП Војводине, идентификацији подручја за европску еколошку мрежу NATURA 2000 и изградњи ефикасног система управљања подручјима, која су обухваћена наведеним мрежама.

На основу претходних истраживања и валоризације, законски је дефинисан статус, просторни обухват и режими заштите за Предео изузетних одлика „Караш–Нера“. Према РПП АПВ, заштићена просторна целина „Мали песак“ представља Међународно значајно биљно подручја (ІРА).

Еколошки значајна подручја и коридори националне еколошке мреже, који испуњавају критеријуме Директиве о заштити природних станишта и дивље фауне и флоре (Директива о стаништима), на основу које се идентификују и штите тзв. посебна подручја очувања (*Special Areas of Conservation-SACs*) и Директиве о заштити птица (Директива о птицама), на основу које се идентификују и штите тзв. подручја под посебном заштитом (*Special Protection Areas-SPAs*), предложиће се за европску еколошку мрежу NATURA 2000 до дана приступања Републике Србије Европској унији.

У складу са Уредбом о еколошкој мрежи, еколошку мрежу на простору обухвата Просторног плана представљају еколошки значајно подручје око река Нера и Караша и утврђени еколошки коридори од међународног значаја, Караш и Нера.

Коришћење **геолошких ресурса** АП Војводине мора да полази од економски расположивих сировина, чија се експлоатација и прерада заснива на принципима одрживог развоја, а који истовремено обезбеђују оптимално управљање еколошким конфликтима, који су значајно присутни у АП Војводини, а нарочито у подручју заштићених природних добара. Ограниченост и необновљивост расположивих геолошких ресурса условљавају да се планска решења заснивају на принципу одрживости.

Основни циљ **демографског** развоја АП Војводине је стационарно становништво, тј. становништво у коме ће следеће генерације бити исте величине као и постојеће, уз прилагођавање очекиваним демографским променама.

Према одредбама РПП АПВ и према концепцији просторне организације и структуре **индустрије**, у АП Војводини општина Бела Црква се налази на коридору развоја регионалног значаја (Зрењанин – Бела Црква), што ствара значајне развојне могућности у наредном периоду. У општини Бела Црква планиране су индустријске зоне и индустријски паркови.

Основни циљ је одрживо коришћење и очување **пољопривредног** земљишта, заштитом његових економских, агроеколошких, екосистемских, пејзажних, социокултурних и других функција и усклађивање са унапређењем услова за производњу квалитетних пољопривредних производа у потребном обиму. Заштита и коришћење пољопривредног земљишта на подручју АП Војводине заснива се на концепту одрживог пољопривредног и руралног развоја. Захваљујући својим особинама и комплексним функцијама земљиште представља есенцијални природни ресурс, а његово одрживо коришћење и заштита један је од кључних елемената остваривања одрживог развоја. Са становишта одрживости, приоритет има успостављање ефикасних механизма заштите плодних ораничних земљишта од преузимања у непољопривредне сврхе.

Туризам. Подручје обухваћено Просторним планом, у односу на издвојене туристичке дестинације на простору АП Војводине, припада Доњем Подунављу (Специјални резерват „Делиблатска пешчара“ са Лабудовим окном, Предео изузетних одлика „Вршачке планине“, Парк природе „Поњавица“, Дунав, канал ДТД, Караш, Нера, Белоцркванска језера, Ковачица, манастир Месић, ловишта, риболовни ревири, Јужнобанатски виноградарски подрегион, туристичке манифестације), са традиционалним центрима Вршац и Бела Црква – приобални туристички центар и центар у пешчари.

За даљи развој туризма од посебног значаја је пловни пут Дунава са развијеним научним туризмом, као и облици туризма везани за водене површине – на рекама Караш и Нера, Белоцркванским језерима, каналу хидросистема Дунав–Тиса–Дунав, а то су излетнички, спортско-рекреативни или едукативни туризам. Села и салаши представљају основу развоја руралног туризма. Природни потенцијали омогућују афирмисање еко-туризма. Гајење грожђа и производња белих и црвених вина на белоцркванском подручју и подручју Делиблатске пешчаре представља основу развоја етно-гастрономског туризма.

Саобраћајна инфраструктура. Саобраћајну мрежу државних путева на предметном подручју потребно је третирати као јединствен систем у којем приоритет на државним путевима има транзит (измештање транзитног саобраћаја из насељених места).

Предвиђене су активности на изградњи-реконструкцији појединих делова постојеће путне мреже, као и активности на планираном путном правцу Кикинда (веза са Румунијом) - Зрењанин - Вршац - Бела Црква после 2015. године, у смислу изградње и доградње.

Предвиђено је да кроз општински простор пролази међународна бицикличка стаза – циклоридор 6 (EuroVelo - европска мрежа бицикличких рута: руте 6² (уз Дунав), као и национална бицикличка стаза уз канал основне каналске мреже ХС ДТД, Банатска Паланка - Нови Бечеј. За развој бицикличког саобраћаја посебно су погодна подручја у заштићеним природним целинама (национални парк, специјални резервати природе и др). За утврђивање међунасељских бицикличких коридора (локалног и регионалног значаја) основа ће бити просторни планови јединица локалне самоуправе док ће обезбеђење услова за кретање бицикала унутар насеља бити обавеза градова.

У оквиру развоја железничког саобраћаја, као приоритет, планира се реконструкција, односно модернизација пружног правца локалне пруге: Зрењанин фабрика - Вршац - Бела Црква као и активација демонтираних деоница које би заједно са пругама у функцији, формирали трасу туристичко-музејске пруге међудржавног нивоа Румунија – - Србија (Вршац - Марковац - Gradinar - Oravica - Jam - Јасеново - Бела Црква).

Планским активностима из ППРС-а из домена водног саобраћаја кроз РПП АПВ предвиђени су лучки капацитети у општинском простору - водни пут коридор VII - река Дунав кроз локалну луку Банатска Паланка. У оквиру обухвата Просторног плана подручја посебне намене, утврђени су и прихватни објекат наутичког туризма - Стара Паланка, као и трајектни прелаз Стара Паланка - Рам.

Планирану мрежу објеката ваздушног саобраћаја у оквиру АП Војводине употпуњује спортски аеродром у Белој Цркви (Чешко Село). Такође, посебно у светлу пренамене/реструктурирања војног аеродрома у Белој Цркви, под управом министарства одбране, неопходно је планирати овај ваздушни терминал у мрежи перспективних аеродрома опште/спортске намене. Положај ових аеродрома је врло значајан и са гледишта садашње и будуће туристичке и пословне понуде АП Војводине, с обзиром на близину атрактивних природних, туристичких локалитета и насеља и могу се укључити у регионалну понуду.

Водни ресурси. Концепција снабдевања насеља водом заснована је на развоју регионалних система, као најповољнијих са аспекта експлоатационих трошкова и аспекта обезбеђења сигурне и квалитетне дистрибуције. Основу развоја будућих регионалних система за снабдевање водом чине заштићена изворишта подземних и површинских вода.

Принцип је да се до рационалних и еколошки прихватљивих граница искористе локална изворишта подземних и површинских вода, а да се тек након тога регионалним системима допрема само недостајућа вода.

Водопривредна инфраструктура. Оперативни циљеви су усаглашавање и хармонизација законских и институционалних основа у свим областима водопривреде са захтевима директива ЕУ о водама, спровођење мера контроле емисије из расутих и других извора загађења са циљем побољшања квалитета воде у водотоцима, ревитализација и реконструкција система за одвођење унутрашњих атмосферских вода

2 Nant - Tours - Orleans - Nevers - Chalon sur Saone - Bale - Passau - Ybbs - Linz - Vienna - Bratislava - Budapest - Belgrade - Bucarest - Constanta.

са пољопривредних и других површина, изградња и ревитализација регионалних система (Бачка, Банат и Срем) за обезбеђење воде за наводњавање, технолошке потребе индустрије и друге садржаје, доградња, реконструкција и ревитализација хидросистема ДТД, изградња, реконструкција и санација објеката за одбрану од спољних вода, одбрана од поплава.

Развој **енергетике** подразумева ревитализацију, реконструкцију и модернизацију постојећих енергетских објеката у циљу сигурности, поузданости, смањења губитака, смањења негативних утицаја на животну средину, повећање удела коришћења расположивих потенцијала, рационализацију коришћења енергије и енергената на свим нивоима, повећање енергетске ефикасности (производња, пренос, дистрибуција, потрошња), изградњу нових енергетских објеката, нарочито неконвенционалних извора енергије, у циљу достизања потребног удела коришћења обновљиве енергије у укупној финалној производњи и потрошњи, изградњу преносних објеката за повезивање са суседним конзумима и изградњу нових енергетских објеката у складу са растућим потребама и обезбеђењем поузданог и квалитетног снабдевања енергијом и енергентима.

Од посебног значаја је улагање у нове енергетске изворе са новим гасним технологијама и когенерацијске производне објекте са комбинованом производњом топлотне и електричне енергије.

Електроенергетска инфраструктура. Технолошком модернизацијом преносне мреже, неопходно је оспособљавање свих техничких система управљања, као и развој нове информационе технологије за системско тржишно управљање, чији је циљ повећање поузданости системских података што је условљено учешћем у будућем тржишту ел. енергије. Планирани 110 kV далековод Бела Црква – Велико Градиште представља стратешки пројекат електропреноса, а за његову реализацију је задужено ЈП „Електромрежа Србије“. Планирана је изградња 110 kV далековода Рудник Ковин – Бела Црква и 400 kV далековода Дрмно-Кикинда.

Енергетска ефикасност. Повећање енергетске ефикасности потребно је разматрати као велики потенцијални извор енергије. Изградњом нових, енергетски ефикасних објеката и адаптацијом постојећих објеката у енергетски ефикасне, знатно ће се смањити трошкови коришћења енергије ових корисника, али и укупна енергетска зависност овог простора.

Електронска комуникациона инфраструктура. У циљу достизања једног од главног покретача нове економије која се карактерише фузијом ICT (информационо-комуникационих технологија) и њихових примена, електронске комуникације се морају развијати као савремени систем, што подразумева увођење најсавременијих технологија у области електронских комуникација, модернизацију постојеће инфраструктуре и објеката, изградњу сигурне широкопојасне мреже на свим нивоима, закључно са локалним, уз употребу најсавременијих медијума преноса, потпуну дигитализацију свих система електронских комуникација (фиксна, мобилна, интернет, радио-комуникација, КДС, метрополитен мрежа) уз обезбеђење довољно капацитета, равномерног развоја и целокупне покривености простора и обезбеђивање подједнаке доступности свим оператерима.

Обновљиви извори енергије. Потенцијална енергија добијена из биомасе је најзначајнији енергетски потенцијал обновљивих извора на простору АП Војводине, с обзиром на заступљеност пољопривредног и шумског подручја, односно заступљеност ресурса остатака ратарске и шумске производње, а такође и коришћење соларне и енергије ветра. Такође, планирана је изградња мале хидроелектране Кајтасово, снаге до 10 MW.

Основу планирања и уређења простора **за потребе одбране земље** чини укупна постојећа инфраструктура, оптимално прилагођена за извршавање додељених мисија и задатака Војске и других снага одбране. У зависности од процене степена угрожености, планирање и уређење простора за потребе одбране подразумева предузимање одговарајућих просторних и урбанистичких мера у поступцима планирања, уређења и изградње, у циљу обезбеђења услова за потребе деловања и извршење одбране.

РПП АПВ је у области **заштите животне средине** дефинисао општи циљ који подразумева снажну афирмацију концепта заштите и унапређења животне средине као основе уравнотеженог развоја, коришћења и уређења АП Војводине. С тим у складу, заштита животне средине представља полазну основу одрживог просторног развоја, коришћења и уређења АП Војводине, што налаже потребу интеграције и имплементације одређених мера и активности у решавању узрока проблема у овој области, који су претходно идентификовани и валоризовани.

2.2. ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНОВА ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Просторни планови подручја посебне намене који су од значаја за израду Просторног плана су:

1. Просторни план подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Делиблатска пешчара“ („Службени лист АПВ“, број 8/06);
2. Просторни план подручја посебне намене међународног водног пута Е-80 Дунав (Паневропски коридор VII) („Службени гласник Републике Србије“, број 14/15).

2.2.1. Извод из Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Делиблатска пешчара“

Просторни план подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Делиблатска пешчара“ обухвата укупну површину од 111.196,43 ha са деловима општина Алибунар, Вршац, Бела Црква, Ковин и Панчево.

У погледу обухвата, Просторни план подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Делиблатска пешчара“ се делом преклапа са Просторним планом подручја посебне намене Предела изузетних одлика „Караш-Нера“ на простору општине Бела Црква - КО Кајтасово, КО Гребенац, КО Врачев Гај, КО Банатска Паланка са Старом Паланком.

Подручје СРП „Делиблатска пешчара“ стављено је под најстрожи режим заштите (I категорија, природно добро од изузетног значаја) и као такво захтева и строге услове за изградњу објеката и уређење земљишта.

На основу ППППН СРП „Делиблатска пешчара“ у оквиру **заштите природних добара** приоритетни циљеви заштите, коришћења и развоја СРП „Делиблатска пешчара“ чији се део налази на територији општине Бела Црква су:

- заштита и праћење стања биљних и животињских врста, њихових популација и станишта;
- управљање популацијама природних реткости;
- очување динског рељефа и разноврсности екосистема и мозаичног распореда животних заједница;
- одржавање травних површина, обнова аутохтоних лишћара и уклањање борова у складу са режимима заштите и
- ревитализација пожаришта.

Део СРП „Делиблатска пешчара“ који је обухваћен овим Планом је зониран кроз тростепени режим заштите.

Режимом I степена заштите су обухваћени простори које треба сачувати као највредније са аспекта заштите природе, II степеном заштите су обухваћени простори на којима је потребно предузимати посебне мере унапређивања, а највећи део површина је у режиму III степена заштите где се омогућава одвијање већине делатности у функцији развоја.

Дозвољене и забрањене активности у зонама режима I, II и III степена заштите су прописане важећом Уредбом о заштити СРП „Делиблатска пешчара“.

У области **демографског** кретања основни циљ је успоравање процеса депопулације подручја и спречавање даљег погоршања виталних карактеристика популације.

У области **привреде** посебни циљеви су везани за утврђивање стратегије развоја подручја компатибилне са основним циљевима заштите, развоја и унапређења природног комплекса (заштићени делови природе). Просторни размештај привредних капацитета у обухвату Плана има низ ограничења, која проистичу из потребе усклађивања са режимима заштите овог простора. За све пројекте, у смислу Закона о процени утицаја на животну средину, надлежни орган ће, у складу са Законом, утврдити потребу израде студије о процени утицаја на животну средину.

У погледу развоја **туризма**, на делу ППППН СРП „Делиблатска пешчара“ који је обухваћен овим планом, издвојене су **туристичке зоне**: СРП „Делиблатска пешчара“ са локалитетом Загајичка брда, која представља атрактиван природни и еколошки предео, чије туристичко активирање треба да подстакну насеља у непосредном окружењу Кајтасово и Гребенац; *Подунавска туристичка зона* која обухвата део тока Дунава, најнижи део долине Караша и рибарско насеље и пристаниште Стару Паланку, са ушћем Нере – Идеално станиште и зимовалиште разних птица и богато риболовно подручје за привредни и спортски риболов; *Белоцркванска туристичка зона* са најзначајнијим туристичким локалитетима Банатском Паланком заједно са Старом Паланком, седам белоцркванских језера, доњим делом долине Караша, односно Канала ДТД, долином Нере са вредним природним и еколошким туристичким мотивима што омогућава њено вишеструко вредновање. Ту је и само насеље Бела Црква са својим културно-историјским наслеђем.

Саобраћајна инфраструктура. Планским решењима у оквиру СРП „Делиблатска пешчара“ задржавају се постојећи изграђени саобраћајни капацитети (државни путеви), као и некатегорисани - атарски путеви у функцији приступа Резервату, у смислу заштите и презентовања природних вредности. Предметни саобраћајни капацитети надопуњују се новоизграђеним капацитетима (око СРП „Делиблатска пешчара“), како би се формирао систем путева који би обезбедио висок ниво доступности из свих праваца.

У обухвату Плана СРП „Делиблатска пешчара“ **железнички саобраћај** се незнатно користи, осим железничке пруге Београд-Панчево-Вршац која је у путничко-робној експлоатацији али техничко-експлоатационим карактеристикама испод стандарда. За укључивање овог вида саобраћаја за превоз будућих посетилаца СРП „Делиблатска пешчара“, потребна је реконструкција пруге и постројења.

Водни саобраћај је на подручју обухвата Плана заступљен преко главног пловног пута реке Дунав и главног канала из система ДТД. Развој овог вида саобраћаја планиран је изградњом објекта за ове намене у местима Дубовац, Стара Паланка, Кајтасово и Дупљаја, с тим да је обезбеђено његово повезивање са осталим видовима саобраћаја.

Аеродром Београд ће уз интегрално повезивање бити један од пунктова за прихват посетилаца са удаљених дестинација. Спортско-туристички и пословни комитенти у оквиру СРП „Делиблатска пешчара“ за приступ ће користити, осим аеродрома у Вршцу и Ковину, и аеродром у Белој Цркви (Црвена Црква), а директан контакт са жељеним одредиштем биће омогућен и хеликоптером, с избором простора за хелиодроме, изван граница СРП „Делиблатска пешчара“.

Водопривредна инфраструктура. Снабдевање водом највишег квалитета оствариваће се развојем регионалних система, из којих ће се снабдевати највећи број насеља и само они технолошки процеси у којима је неопходна вода највишег квалитета.

До изградње регионалног система за цело подручје, насеља на подручју обухвата Плана ће се и надаље снабдевати водом из локалних изворишта, уз неопходне реконструкције и доградње система (бунари, резервоари, црпне станице).

У циљу заштите вода, у насељима ће се развијати сепарациони канализациони системи, којима ће се посебно одводити фекалне отпадне воде, а посебно атмосферске отпадне воде.

Развој постојеће **енергетске инфраструктуре** ће представљати основ економског, социјалног и еколошког развоја.

Дефинисани коридори, заштитни појасеви и зоне енергетске инфраструктуре представљају стратешку вредност у правилном газдовању, уређењу и коришћењу простора, као и заштити самих техничких система.

Природни гас је еколошки најчистије (спречава се загађење ваздуха) и најекономичније фосилно гориво, које се једноставно и лако транспортује до потрошача. Након почетних инвестиционих улагања у изградњу гасоводне инфраструктуре, коришћење природног гаса ће одмах почети да оправдава почетна инвестициона улагања, што ће се одразити на побољшање животног стандарда и квалитета живота, као и на очување природе и животне средине.

Коришћење алтернативних облика енергије ће знатно утицати на побољшање животног стандарда и заштиту и очување природе и животне средине.

Електроенергетска инфраструктура. Потребно је у потпуности ревитализовати преносну мрежу у циљу квалитетног и сигурног напајања. Планирана је изградња далековода 400 kV Дрмно–Кикинда и 110 kV далековода Рудник Ковин – Бела Црква.

Електронска комуникациона инфраструктура. За квалитетно одвијање телекомуникационог саобраћаја потребно је изградити спојне путеве уз све главне и локалне путне правце оптичким кабловским везама. Систем преноса треба да се одвија преко аутоматских дигиталних централа довољног капацитета.

Минералне сировине. У границама СРП „Делиблатска пешчара“ забрањује се изградња истражних и контурно-истражних бушотина (нафта, природни гас). Ван граница Резервата дозвољени су истражни радови односно изградња истражних и контурно-истражних бушотина, на истражном простору одобреном од надлежног Покрајинског секретаријата за енергетику и минералне сировине.

На подручју обухвата Плана, ван СРП „Делиблатска пешчара“, могу се планирати истраживања и експлоатација подземних вода и геотермалних извора, у складу са Дугорочном стратегијом и политиком развоја геолошких истраживања на подручју АП Војводине.

Заштита непокретних културних добара. Услови заштите културног наслеђа односе се на опште одреднице (евидентирани карактеристике – специфичности насеља и локалитета) и посебне услове очувања, одржавања и коришћења, што подразумева очување свих карактеристика на основу којих је утврђено споменичко својство. Услови заштите односе се на све категорије добара.

Археолошка налазишта

Простор обухваћен Планом у археолошком погледу је неистражен, готово непознат, мада су поједина истраживања показала да постоје трагови насеља из гвозденог доба (X-III век старе ере) и средњег века (XIII-XV век).

Заштита споменика културе вршиће се применом следећих услова и мера:

- сву урбанистичку и техничку документацију радити у складу са условима и мерама заштите утврђеним од стране надлежног завода за заштиту споменика културе;
- за све врсте грађевинских интервенција потребно је прибавити сагласност и услове од надлежног завода за заштиту споменика културе;
- Српска православна црква Светог Петра и Павла у Белој Цркви са околином подлеже највишем степену заштите кроз примену конзерваторских мера и очување аутентичности, карактеристичних елемената архитектуре, габарита, конструктивних и декоративних елемената екстеријера и ентеријера;
- конзерваторско-рестаураторске радове на сликарству могу вршити само овлашћена лица, у складу са Законом о културним добрима;
- споменичка обележја потребно је штитити у изворном облику.

2.2.2. Извод из Просторног плана подручја посебне намене међународног водног пута Е-80 Дунав (Паневропски коридор VII)

Просторни план се јужним делом подручја обухвата преклапа са Просторним планом подручја посебне намене међународног водног пута Е-80 – Дунав (Паневропски коридор VII) у локалној самоуправи општине Бела Црква (КО Банатска Паланка), којим је дефинисана организација, коришћење, уређење и заштита подручја, делом и на простору општине Бела Црква. Подручје Просторног плана обухвата део простора општине Бела Црква који је у непосредном контакту са Дунавом, односно целу катастарску општину Банатска Паланка 1. У коридору међународног водног пута Е-80 планирана је марина на локацији Стара Паланка као потенцијално наутичко-туристички пункт. Поред тога, планирана је и међународна бициклистичка стаза на правцу Румунија – Бела Црква – Стара Паланка веза са „EUROVELO 6“.

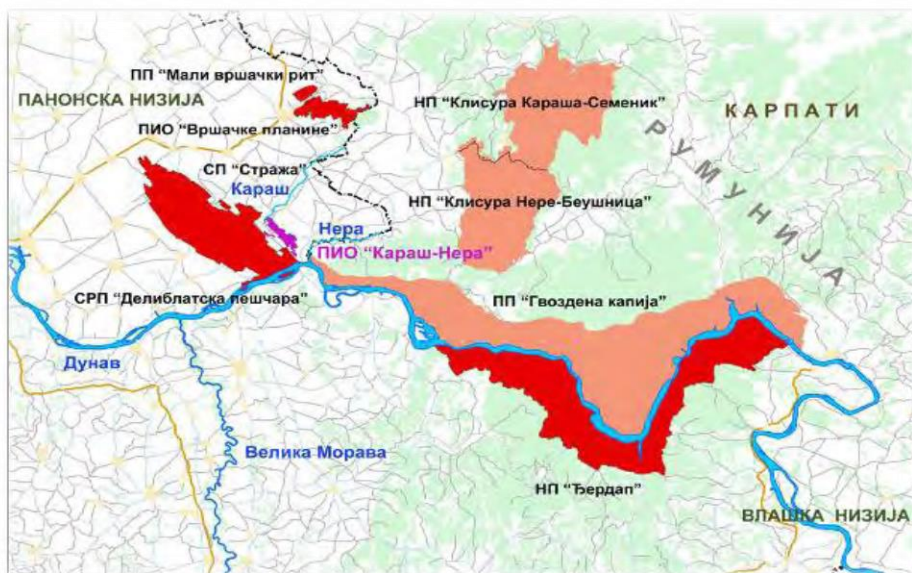
3. ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА И ОСНОВНА ОГРАНИЧЕЊА

3.1. ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ

3.1.1. Предеона разноврсност (Карактер предела)

Подручје Караша, Нере и Малог песка налази се непосредно уз Делиблатску пешчару, на рубу Панонске низије, између Карпата и Дунава, у близини долине Мораве која је коридор ка Балкану и Средоземљу и Ђердапске клисуре која је коридор ка Влашкој низији. Овај простор надовезује се на постојећа заштићена подручја у Румунији (НП „Клисура Караша – Семеник“, НП „Клисура Нере – Беушница“ и ПП „Гвоздена капија“) и Србији (СРП „Делиблатска пешчара“, ПИО „Вршачке планине“, СП „Стража“ и НП „Ђердап“).

Слика 2 - Положај заштићеног подручја „Караш-Нера“ у односу на еколошке целине и заштићена подручја у окружењу

Дински рељеф карактеристичан је за целокупно подручје Делиблатске (Банатске) пешчаре, самим тим и за Мали песак. На подручју обухвата Просторног плана је видљивији него било где другде, будући да је овде пашарење најинтензивније. Зато је вегетација ниска и травна, без много дрвећа и грмља, тако да не заклања рељеф као на већини Делиблатске пешчаре. Услед тога, на Малом песку су најупадљивије дине у Србији, што представља предеону специфичност и вредност подручја. Додатно, карактер предела чине и стрми лесни одсеци и сурдуци, као и, **уз њих „наслоњени“ стари меандри Караша.**

Посебно вредан предео чини река Нера, са плавном зоном. То је једна од ретких преосталих нерегулисаних река у Војводини. Често мења ток и гради динамичан предео сачињен од стрмих обала, спрудова, ада, меандара и лагуна.

За разлику од већег дела Војводине, којом доминира рурални предео са доминантним аграрним површинама, пешчарско земљиште као неповољно за обраду, одувек се користило за напасање стоке. То је и определило изглед Малог песка, који је вековима пашњак. Овај простор, који је данас ненасељен, у средњем веку се налазио непосредно уз један од најважнијих центара јужног Баната. О томе сведочи археолошки локалитет Град. Иако је био у близини великог насеља, сматра се да је Мали песак и тада био пашњак, тако да је пашарење не само еколошки најповољнији начин коришћења овог простора, него и најстарији и најтрајнији.

Изградњом магистралног канала ДТД Нови Бечеј – Банатска Паланка регулисан је доњи ток Караша. Овим каналом се пресеца, између осталих банатских водотока, и ток Караша. Канал преузима њихове воде, а река Караш од тачке где додирује источне делове Делиблатске пешчаре код брдашца Думача, постаје део канала уз који остају пресечени меандри ове реке. Канал се код Банатске Паланке улива у Дунав. Пре изградње Хидросистема ДТД, река Караш одликовала се великом кривудаваошћу (меандрирањем), нарочито у најнизводнијем току, од Ђавољег моста до ушћа, где је протицала и кроз алувијум реке Дунав.

У окружењу заштићеног подручја „Караш–Нера“ налази се више насеља чији су положај и морфолошка структура формиран прилагођавањем изворним геоморфолошким условима подручја на формираним лесним терасама:

- Гребенац, Кајтасово, Банатска Паланка уз Караш и
- Кусић, Бела Црква, Врачев Гај и Стара Паланка уз Неру.

3.1.2. Природни услови

Геолошке и геоморфолошке карактеристике. У геолошком погледу простор обухваћен Просторним планом састављен је од најмлађих квартарних седимената ствараних крајем плеистоцена и у холоцену. Просторна целина „Мали песак“ изграђена је од еолског песка. Дински рељеф Малог песка разликује се од динског рељефа Делиблатске пешчаре по дужини и висини, као и доминантном правцу простирања (југоисток– северозапад). На Малом песку дине су висине 3–5 m, слабо су изражене и углавном су засвођене. Источно од границе Малог песка простире се узани појас, изграђен од лесоидних песковито-глиновитих алеврита и алувијалног песка, шљунка, песковитих кречњака и пешчара. Најмлађи алувијални седименти заступљени су у напуштеним коритима Нера и Караша и представљени су глиновитим алевритима, алевритским песком, алевритским глинама и тресетом док песак и алеврити у целисти покривају алувијалну раван Нера и Караша.

У геоморфолошком погледу подручје „Караш–Нера“ чини различит склоп еолског, делувијалног и флувијалног рељефа. Највећу морфолошку целину чини Мали песак. Он почиње близу Дунава код Банатске Паланке где се у облику сочива наставља према северозападу непосредно уз леву обалу реке Караш. Мали песак дугачак је око 10 km, а широк је око 1 km. Дине Малог песка оријентисане су у правцу југоисток– северозапад. Мали песак је део Банатске пешчаре који је Караш одвојио својом долином у посебну целину. Настанак и површински рељеф Малог песка везан је за акумулативни рад Дунава и дефлационо дејство југоисточног ветра – кошава. Уз део западног обода Малог песка изражен је делувијални рељеф. Повременим површинским спирањем са Малог песка и усецањем Караша створиле су се високе стрмине ка алувијалној равни Караша. Уз речне токове Караша и Нера формиран је флувијални рељеф. Њиховим дејством створена је уска алувијална равна ширине од 1 до 3 km, речна острва, као и други карактеристични облици флувијалног рељефа. Највећа надморска висина на простору заштићеног подручја је на локалитету Орлова умка (150,2 m), а најнижа је на ушћу Нера у Дунав (70 m). Мали песак, његови стрми одсеци, река Нера, напуштени меандри Караша обрасли бујном вегетацијом и пашњаци употпуњују пејзажну слику дајући овом заштићеном подручју научну и естетску вредност.

Климатске карактеристике. За разматрање климатских прилика на подручју обухвата Просторног плана коришћени су подаци метеоролошке станице у Белој Цркви (90 m н.в.) у периоду од 1991. до 2010. године. Простор третиран Просторним планом припада умереној климатској зони са јаче наглашеним континенталним особинама. Средња годишња температура износи 11,95°C. Средња годишња максимална температура износи 13,18°C, а средња годишња минимална температура 10,60°C. Најхладнији месец на овом простору је јануар са средњом месечном температуром од 0,67°C, док је најтоплији месец јули са средњом месечном температуром ваздуха од 22,62°C. Просечна зимска температура ваздуха је изнад 0°C. Релативна влажност ваздуха на заштићеном подручју варира од 70% до 81%. Степен облачности за ово подручје, на годишњем нивоу, просечно износи 5,3.

Средња годишња количина падавина за наведени период, износила је 655,7 mm. Највећа годишња количина падавина забележена је 2005. године и износила је 964,4 mm, док је 2000. године забележено 315,70 mm. Најмања средња месечна количина падавина забележена је у марту, са просеком од 36,3 mm. Број дана у јануару под снегом у просеку је износио 5 дана. У 2005. години под снегом је било 33 дана, а 1991. године снега је било само 5 дана.

Доминантан ветар је источни, са честином од 265‰ – кошава. На другом месту је северозападни ветар са честином од 142‰. Најслабијег интензитета су јужни ветар са честином од 2,5‰ и северни ветар са честином од 8‰.

Сеизмика. У погледу сеизмичности, за повратни период од 475 година, подручје обухваћено Просторним планом највећим делом се налази у зони са могућим интензитетом потреса од VIIMCS, па су нужне мере заштите од труских померања.

Хидрографске и хидролошке карактеристике. Ово подручје у хидрографском погледу гравитира Дунаву преко сливних подручја Нере, Караша и канала ДТД. Вододелница дели слив подручја на два дела, северни који припада сливу Караша, и јужни који припада сливу Нере. Већи део површине лежи на лесној заравни где су коте терена од 165 до 105 m а.н.в. које гравитирају ка реци Караш. Површинске воде, дакле, чине реке Караш и Нера са њиховим многобројним и напуштеним меандрима, магистрални канал Хидросистема Дунав–Тиса–Дунав (ХС ДТД) од Новог Бечеја до Банатске Паланке и река Дунав.

Караш

На подручје нашег Баната Караш улази код Куштиља, тече и даље у правцу југозапада између Вршачких планина на северу и лесних површина на југу, да би нешто касније нагло скренуо у правцу југоистока, задржавајући тај правац у даљем току између Банатског песка и Малог песка. Истим правцем сече и алувијалну раван Дунава до Банатске Паланке где се улива у Дунав. Кроз нашу земљу, кроз Банат, тече дужином од 78 km. Последњих 13 km, од поменутог наглог скретања у правцу југоистока, коритом Караша прокопан је канал ДТД.

Њега карактеришу изузетно велики падови у горњем, планинском делу тока, а мали у доњем. Алувијална раван Караша у нашој земљи не само да има мали пад, него је и веома ниска. Због овако малих падова Караш је у средњем и доњем току по дну своје доста уске долине изградио већи број меандара.

Ширина инундације креће се у границама од 1,5 до 3 km. Тамо где је инундациона раван шира, поплаве су блаже изражене, али где је уска поплава таласи су врло високи. Поплавама Караша у нашој земљи је обухваћено око 9.100 ha алувијалних површина. Поплаве у долини Караша настају и због нерегулисаности његовог тока, његова алувијална равна је у првобитном стању са бујним ливадама и пашњацима, а местимично под барском и шумском вегетацијом. Ту је и велики проценат водених површина, речних токова, меандара и напуштених рукаваца. Проток воде у основном кориту нарушен је и успорен изградњом брана и млинова у Јасенову, Стражи и Војводинцима и због осталих препрека у кориту (недовољно димензионисани мостови и сл.).

Највиши водостаји и најчешће поплаве се јављају крајем зиме и током пролећа, што је последица отапања снега у горњем делу слива и пролећних киша. При екстремно високим водостајима максимални протицаји бивају већи од 300 m³/sec. Пропусна моћ основног корита је мала што доводи до честих поплава дуж целе долине Караша и по неколико пута годишње. На румунском сектору реке изграђени су објекти за одбрану од поплава. У приобаљу реке Караш у нашој земљи нема изграђених заштитних објеката, тако да од државне границе до села Гребенац укупна површина плављења износи 6.200 ha, док подручје низводно од Ђаволег моста представља заједничко плавно подручје Дунава, Караша и Нере.

Изградњом магистралног канала ДТД Нови Бечеј – Банатска Паланка регулисан је доњи ток Караша. Овим каналом се пресеца, између осталих банатских водотока, и ток Караша, канал преузима њихове воде, а река Караш од тачке где додирује источне делове Делиблатске пешчаре код брдашца Думача (између Дупљаје и Гребенца) постаје део канала уз који остају пресечени меандри ове реке. Канал се код Банатске Паланке улива у Дунав.

Слика 3 - Меандри Караша у околини насеља Дупљаја

Нера

Нера је гранична река према Румунији у крајњем југоисточном делу Баната. Дужина Нере од изворишта до ушћа износи 125 km. Она на територију наше земље улази код села Кусића, и тече као погранична река наредних 27 километара до ушћа. Падови речног тока су неуједначени. Веома су велики у горњем току где река врши снажну ерозију, док су у доњем току и у котлинама падови веома мали, па река врши акумулацију материјала, меандрира и пробија се кроз сопствене наносе. Само 5% сливне површине налази се у нашој земљи.

Режим реке показује највише водостаје у другој половини пролећа, у мају и априлу. Високе водостаје има и у јуну и марту, док су најнижи у септембру и августу.

Нерегулисано корито Нере, са малим падом, проузрокује у овом равничарском делу интезивно таложeње наноса, издизање корита и подземних вода, а са тим паралелно и површинских вода, нарочито на сектору Врачев Гај – Кусић. Овакво стање је узрок честих меандара на овом сектору, нанос је створио потпуно неуређено корито обрасло густим воденим биљем, што све погодује изливању реке и честим поплавама.

На заштити приобаља Нере до сада је мало урађено. На десној обали је изграђен насип од ушћа до Врачевог Гаја ради заштите приобалног подручја од високих вода изазваних успором ХЕ „Ђердап“. Плавна зона реке Нере простире се на око 1.500 ha.

Слика 4 - Део тока реке Нере код Врачевог Гаја

Дунав са каналом ДТД

Промене које су се појавиле након изградње хидроенергетског и пловидбеног система (ХЕПС) „Бердап 1“ на Дунаву, посредно су утицале на режим површинских и подземних вода на простору алувијалне равни реке Нере.

Каналску мрежу подручја чине деоница магистралног канала „Банатска Паланка – Нови Бечеј“ и системи за одводњавање: слив леве обале Караша, слив Нере, слив десне обале ДТД и слив леве обале канала ДТД (дренажни систем „Нера–Караш–Кајтасово“).

Канал хидросистема ДТД „Банатска Паланка – Нови Бечеј“ једним својим делом прихвата воде из свих водотока јужног Баната које су до изградње овог канала текле у Тамиш и Караш и води их у Дунав код Банатске Паланке. Канал се на овој деоници користи за одводњавање, наводњавање, пловидбу и прихватање воде са територије суседне Румуније, односно са Карпата.

Канал К-II који пролази јужно од Беле Цркве, поред основне намене за одводњавање, служи и као реципијент за употребљене воде градске канализације. Ове воде спроводе се даље коритом водотока Јаруга до корита реке Нере без претходног пречишћавања.

Јаруга је каналисани водоток који се код села Кусића одваја од Нере, тече паралелно са њом до Врачевог Гаја, где се са Нером опет спаја, да би потом наставио свој ток атаром Банатске Паланке све до Старе Паланке где се улива у Дунав. Дужина овог тока износи 7 km, ширина 5–10 m, а дубина корита 0,5 до 2 m. Својевремено су на овом току биле изграђене воденице, млинови и мале хидроцентрале.

Слика 5 - Део канала ХС ДТД и меандри реке Караш

Подземне воде

На основу континуираних осматрања и мерења нивоа подземних вода, водостаја и климатских елемената која су вршена у периоду од 1951. до 1980. године на осматрачкој мрежи бунара, и студије водног режима и праваца отицања фреатске издани Баната, може се закључити да се највиши средње месечни водостаји фреатске издани на овом подручју јављају у марту, априлу, мају и јуну. Кретање нивоа подземних вода у великој мери је условљено променом водостаја у Дунаву и осталим рекама и каналима.

Педолошке карактеристике. Подручје обухвата плана има хетероген педолошки састав у којем је у различитом обиму заступљено седам типова земљишта. Најзаступљенији су алувијуми различитог механичког састава (дуж речних токова

Дунава, Караша и Нере), потом жути, смеђи и црни песак (на ободима Делиблатске пешчаре), у западним деловима обухвата. Знатно мање површине су под песковитим черноземом, деградираним черноземом и смоницама на неогену, док су на крајњем источном делу предметног простора, уз границу са Румунијом, врло мале површине под гајњачама и скелетним земљиштима.

3.1.3. Природне вредности

3.1.3.1. Природна добра

На предметном простору се налази заштићено природно добро СРП „Делиблатска пешчара“ и Предео изузетних одлика „Караш–Нера“.

Део СРП „Делиблатска пешчара“, који је у обухвату Плана, налази се у општини Бела Црква. СРП „Делиблатска пешчара“, са моћним наслагама еолског песка и израженим динским рељефом, присутним пешчарским, степским и шумским екосистемима, са карактеристичним мозаиком животних заједница и типичним представницима флоре и фауне, представља природни феномен јединствен у Европи.

Специфична флора и вегетација обилују раритетима, реликтима, ендемима и субендемима, а међу природним реткостима бројне су и животињске врсте, којима је СРП „Делиблатска пешчара“ једино, или једно од ретких станишта код нас.

Овај простор, као највећа оаза пешчарско-степске и шумске вегетације која је некада доминирала Панонском низијом, један је од најважнијих европских центара биолошке разноврсности и најзначајније је степско подручје на простору јужнословенских земаља. Део Резервата у обухвату плана је, такође, зонираним кроз тростепени режим заштите.

ПИО „Караш–Нера“ стављен је под заштиту ради очувања еколошких коридора од међународног значаја дуж долина Караша и Нере, најупадљивијег предела динског рељефа у АП Војводини и Србији, пешчарских и степских станишта, која представљају приоритет за заштиту у средњој Европи, ретке и угрожене флоре, као и ретке и угрожене фауне.

ПИО „Караш–Нера“ се састоји из три целине: „Караш“, „Нера“ и „Мали песак“, обухвата површину од 1.541,27 ha и на овом простору су установљени режим заштите II степена на површини од 984,36 ha, и режим заштите III степена на површини од 556,92 ha. Подручје Караша, Нере и Малог песка, јединствено у Србији, са бројним карактеристичним органским врстама, изузетно значајно доприноси очувању биолошке, геолошке и предеоне разноврсности. Реке Нера и Караш су међународни еколошки коридори и представљају део Националне еколошке мреже. Очувањем популација присутних ретких и угрожених врста биљака и животиња, утиче се на одржавање и јачање еколошке кохерентности и повезаности у регионалном и прекограничном контексту.

Ушће Нере у Дунав је део Рамсарског подручја „Лабудово окно“, уписаног у регистар међународно значајних влажних подручја 01.05.2006. године. У оквиру већег комплекса под именом „Делиблатска пешчара“, Мали песак и меандри Караша, уписани су у регистар међународно значајних станишта птица (Important Bird Area, IBA - 016SER).

3.1.3.2. Природни ресурси

Пољопривредно земљиште

Пољопривредно земљиште је свакако најважнији природни ресурс посматраног подручја и поред тога што (за услове Баната) не може да се сматра врхунским. Највећи

производни потенцијал поседују алувијуми, који су на овом подручју заступљени на значајним површинама, а представљају идеално повртарско земљиште, уз могућност и свих других облика земљорадње. Черноземи, који се обично сматрају најбољим производним земљиштем, у нешто мањој мери су заступљени у обухвату плана и углавном спадају у измењене облике (деградирани и песковити), па је њихова производна вредност на нижем нивоу него што је то иначе случај. Остала земљишта присутна на предметном подручју су скромних потенцијала, а нека (скелетна), без икакве производне вредности. Ипак, чак и овакво пољопривредно земљиште, са пуно ограничења, пружа солидне производне могућности.

Шуме и шумско земљиште и ловна фауна

Подручје које обухвата Просторни план припада делу Северне шумске области, која према Закону о шумама („Службени гласник РС“ бр. 30/10, 93/12 и 89/15) обухвата, поред осталог, и Банатско шумско подручје.

У овом делу Банатског шумског подручја су државне шуме обухваћене газдинским јединицама, неуређене државне шуме којима газдују предузећа за газдовање шумама, шуме у државној својини којима су газдовала бивша правна лица у друштвеној својини, као и шуме сопственика.

Највеће површине под шумама и шумским земљиштем на подручју обухвата Просторног плана се налазе у оквиру СРП „Делиблатска пешчара“ на простору КО Кајтасово, КО Гребенац и КО Банатска Паланка. Мање површине под шумама се налазе уз канале и водотоке. Шумама СРП „Делиблатска пешчара“ газдује ЈП „Војводинашуме“, ШГ „Банат“, а уз канале и водотоке ЈП „Воде Војводине“.

Шуме СРП „Делиблатска пешчара“ се налазе у режимима сва три степена заштите. У оквиру Резервата, поред шумских површина и култура, издвојене су и површине под састојинама за производњу шумског семена и ловно-узгојни центар крупне дивљачи. Површине под пожариштима, пешчарска и жбунаста вегетација су у режиму III степена заштите, а степска вегетација је у сва три режима заштите. Шуме Резервата чине високе и изданачке шуме и вештачки подигнуте састојине. Најзначајније су изданачке шуме багрема, храста виргилијана, липе, јасена и осталих тврдих лишћара. Вештачки подигнуте састојине белог и црног бора су најбројније у режиму III степена заштите.

Уз основну каналску мрежу (ОКМ) и водотоке заступљене су различите врсте меких лишћара.

Шуме и шумско земљиште Предела изузетних одлика (ПИО)

Према подацима из Предлога за стављање под заштиту, на простору који обухвата ПИО „Караш–Нера“ само је 3% површина под шумама и шумским земљиштем.

У плавном подручју Нере и Караша највеће распрострањење имају изданачке шуме врба са примесом црне и беле тополе и културе хибридних топола. Особеност за југоисточни део Војводине представља присуство природних шума црне јове, присутних и у шумама уз реке на Карпатском масиву.

Подручје Малог песка се карактерише присуством изданачких шума у приватном власништву, са доминацијом алохтоних врста. Честе сече, имале су за последицу убрзану деградацију ових шума и малу вредност као станишта дивљих врста.

Слика 6 - Шума црне јове на Нери

Ловна фауна

На простору обухвата Просторног плана су делови два ловишта: Ловиште „Делиблатска пешчара“ којим газдује ЈП „Војводинашуме“ и „Нера“, ловиште Ловачког удружења „Ловац“ из Беле Цркве.

У Ловишту „Делиблатска пешчара“ је издвојен ловно-узгојни центар за узгој крупне дивљачи „Драгичев хат“, чији се део налази на територији општине Бела Црква и „Лабудово окно“ – ловно-риболовни центар. Главне гајене врсте дивљачи су јелен, срна, дивља свиња и дивља патка глувара, које су уједно и врсте трофејне дивљачи. Ловно-риболовни центар "Лабудово окно" је, такође, у саставу овог ловишта, а обухвата део Подунавља. Осим гајених врста дивљачи, у Ловишту „Делиблатска пешчара“ су заступљени: зец, фазан, пољска јаребица и други сисари и птице, који су ловостајем заштићене врсте, дивљач ван режима заштите и многобројне трајно заштићене врсте (вук, рис, видра, орао, јастреб, соко и друге врсте).

У Ловишту „Нера“ су заступљене врсте ситне и крупне ловне дивљачи. Главне гајене врсте дивљачи су срна, дивља свиња и зец. У ловишту су заступљене и препелице, грлице, дивље патке, лисице и шакали.

Воде и водно земљиште

Водно земљиште у обухвату Просторног плана представља све површинске воде, баре и мочваре, водозаштитна подручја и захвате, водне акумулације и ретензије и заштићено је према важећим прописима.

Минералне сировине

На простору оквирног обухвата Просторног плана, налази се одобрени истражни простор за истраживање подземних вода, предузећа „ECOAGRI SERBIA“ d.o.o. Бела Црква на локалитету Извориште заливног поља Бела Црква.

3.1.4. Непокретна културна добра

На подручју обухвата плана издвајају се непокретна културна добра – споменици културе и археолошки локалитети.

Простор у обухвату Просторног плана је културолошки и историјски изузетно занимљив, а посебну вредност представља чињеница да се културно-историјски развој одвијао у условима хетерогене етничке културе. Основни проблеми су лоше грађевинско стање споменика културе (услед неодржавања и недостатка средстава за одржавање), као и недостатак документације. У том смислу, требало би предузети даља истраживања, израдити пројекте санација и реконструкција већине споменика културе од изузетног и великог значаја.

На основу евиденције Завода за заштиту споменика културе у Панчеву, даје се списак споменика културе, на територији општине Бела Црква.

Културна добра од великог значаја

Место: Бела Црква

Српска православна црква Светог Петра и Павла

Година проглашења: 1959.

Година проглашења од великог значаја: 1991.

Ватрогасни дом

Година проглашења: 1991.

Година проглашења од великог значаја: 1991.

Место: Гребенац

Румунска православна црква вазнесења господњег

Година проглашења: 1975.

Година проглашења од великог значаја: 1991.

Споменик културе

Место: Бела Црква

Историјски архив

Година проглашења: 1989.

Зграда музејске јединице при КПЦ Бела Црква

Година проглашења: 1989.

Осим наведених споменика културе, треба напоменути да постоје и објекти индустријског наслеђа, народног градитељства и руралне просторне целине који се издвајају као посебни ресурси за које треба предузети даља истраживања и презентацију.

Археолошка налазишта

Територија општине Бела Црква је богато археолошко подручје, простор који је био настањен почев од раних периода праисторије у континуитету све до наших дана. На целом овом простору евидентирано је до сада постојање трагова и остатака 34 археолошка налазишта од чега су најбројнији остаци старих насеобина. Међу њима разликујемо две основне административне категорије:

- евидентирана налазишта, бројнија група
- проглашена, односно законом утврђена непокретна културна добра, укупно 2 налазишта: „Шљункара“ у Белој Цркви, **непокретно културно добро** и „Град“ у Дупљаји који има статус **културног добра од великог значаја**.

У геоморфолошком погледу, на територији општине Бела Црква издвајају се три изразите целине:

- долина Караша и њен гравитирајући део,
- долина Нере,
- међупростор који чини, условно речено, висораван омеђена долинама поменутих речних токова.

У долини Караша постоји читав низ старих насеља која су својевремено тамо постојала, живела. Саобраћајна вредност ове реке је давно уочена, још у праисторији, па се то свакако одразило на интензитет живљења у овој долини, нарочито у позном бронзаном добу и читавом периоду гвозденог доба (XII-IV век старе ере), пошто се овом долином обавља жива саобраћајна активност и трговина између Карпатског простора и Подунавља односно изворишта и ушћа Караша. У атарима свих данашњих насеља има старих локалитета, има доказа да она воде дубоке корене који досежу праисторијска, античка или средњовековна времена.

Дупљаја је била посебно занимљива локација бројним старим народима. Поменут је већ „Град“ локалитет светске славе, на коме се живело у свим временима почев од праисторије до позног средњег века (ГПС 44 55 123 Н, 021 15 775 Е). Око овог моћног утврђења, налазе се различити археолошки локалитети, било да су лоцирани тик уз њега или неколико километара даље.

Помињемо Велику умку (ГПС 44 53 573 Н, 021 18 636 Е) Хумку код града, локалитет у улици Дејана Бранкова (ГПС 44 55 539 Н, 021 16 234 Е) и Вагану.

У **Гребенцу** налазимо шест локалитета: Велики и Мали град (ГПС 44 54 714 Н, 021 14 235 Е), Бара Бончи (ГПС 44 54 815 Н, 021 14 419 Е), Селиште, Велики рит (44 53 903н, 021 14 032е), Скамјел (44 54 417 Н, 021 13 687 Е), Лунка (ГПС 44 55 537 Н, 021 14 676 Е), у атару **Кајтасова** један локалитет, Биркеш (ГПС 44 54 140 Н, 021 23 456 Е), а у **Банатској Паланци** шест локалитета Сапаја (ГПС 44 43 591 Н, 021 20 535 Е) Велики рит или Ђурица (ГПС 44 49 781 Н, 021 18 806 Е) Клостер (ГПС 44 49 689 Н, 021 20 453 Е), Рудине–Прокоп (ГПС 44 50 275 Н, 021 19 627 Е) Кључ, Куделиште (ГПС 44 50 533 Н, 021 20 742 Е).

У долини Нере ситуација је унеколико другачија. У **Кусићу** имамо два већа налазишта: Врла страна (ГПС 44 54 108, 021 28 953 Е) и Црквину. У **Врачевом Гају** знатно више локалитета: два тумула, Краљица (ГПС 44 53 835, 021 19 981 Е) и Усамљени тумул (ГПС 44 53 007, 021 21 031 Е) а остатке једног старог насеља налазимо у Бенчилову (ГПС 44 56 503, 021 20 679 Е), Ваганцу (ГПС 44 53 401, 021 20 232 Е) као и Црквину (ГПС 44 53 406, 021 22 916 Е).

У самој Белој Цркви на десетак места је ранијих година утврђено постојање старих насеобина. На самој градској периферији налазе се Сига – код крста (ГПС 44 44 405 Н, 020 58 539 Е) и Шљункара (ГПС 44 53 956 Н, 021 24 219 Е) као проглашено и законом заштићено налазиште. Издвајају се још и простори око некадашње Сиеглове циглане (ГПС 44 54 190 Н, 021 23 012 Е) на источној периферији и Кухнова циглана на западној градској периферији (савремена градска депонија), (ГСП 44 54 191 Н, 021 24 274 Е).

Наведена ситуација са остацима старих насеобина на територији општине Бела Црква свакако упућује на опрез приликом просторног планирања, нарочито ако се ремети садашња конфигурација природног простора или се великим земљаним радовима уклањају слојеви земљишта у којима се налазе остаци старих насеобина.

Повезивање културног наслеђа са природним ресурсима требало би да буде база за будући развој туризма на овом подручју.

3.1.5. Становништво

Анализа демографског развоја подручја обухваћеног изработом Просторног плана извршена је на основу званичних статистичких података пописа становништва у периоду 1991–2011. године. Ово подручје чини седам насеља општине Бела Црква, у којима, према попису становништва 2011. године, живи 14.092 становника.

Табела 1 - Укупан број становника

Општина	Насеље	Број становника по методологији пописа 2002. године			Индекс 2011/2002
		1991.г.	2002.г.	2011.г.	
Бела Црква	Б.Паланка	940	837	682	81,5
	Бела Црква	11014	10675	9080	85,1
	Врачев Гај	1753	1568	1348	86,0
	Гребенац	1267	1017	818	80,4
	Дупљаја	903	854	738	86,4
	Кајтасово	302	287	262	91,3
	Кусић	1428	1361	1164	85,5
Укупно		17607	16599	14092	84,9

У периоду 1991–2011. године, укупан број становника посматраног подручја смањило се за 20,0% или 3.515 лица. Између пописа 1991. и 2002. године дошло је до депопулације у свим насељима, а укупан број становника смањен је за 1.008 лица. Погоршање демографске ситуације и већи пад укупног броја становника забележен је према резултатима пописа становништва 2011. године, тако да је популациона величина смањена за 2.507 лица, или за 15,1%.

Општа демографска ситуација на подручју обухвата Просторног плана је неповољна, а карактерише је перманентно опадање укупног броја становника у свим насељима, уз неповољну старосну структуру, са високим индексом старења и погоршање виталних карактеристика популације.

3.1.6. Мрежа и функције насеља

У граници обухвата Просторног плана мрежу насеља чини седам насеља (Бела Црква, Врачев Гај, Кусић, Банатска Паланка, Гребенац, Дупљаја и Кајтасово). Стара Паланка статистички припада насељу Банатска Паланка. Свих седам насеља припадају територији општине Бела Црква, која је у саставу функционалног урбаног подручја (ФУП) Вршац.

У погледу функције насеља, насеље Бела Црква је општински центар, а сва остала насеља су руралног карактера и имају функцију локалне заједнице.

3.1.7. Јавне службе

Имајући у виду величину и карактер насеља која се налазе на подручју обухвата Просторног плана, мрежа објеката намењена јавним службама претежно задовољава потребе становништва.

У насељеним местима заступљене су све неопходне јавне службе од месних канцеларија, предшколских и школских установа, домова здравља, домова културе, библиотека и пошта, до здравствених установа, апотека, ветеринарских станица и спортско-рекреативних садржаја. Постојеће службе је неопходно унапредити, а недостајуће планирати у зависности од потреба локалне заједнице.

3.1.8. Привреда

У обухвату Просторног плана је општински центар Бела Црква, док су остало насеља руралног карактера, што значи привредно најмање развијена насеља.

Структура привреде у обухвату Плана је неповољна, уз пољопривреду као носиоца развоја. Ревитализација привредних активности, на посматраном подручју, посебно, сектору индустрије одвија се успорено услед незавршених процеса реструктурирања и транзиције, недостатка инвестиција, „вишка“ запослених и др. Постојећа индустријска структура је још увек недовољно конкурентна. Сектор малих и средњих предузећа представљаће основу привредног развоја и отварања нових радних места.

Пољопривреда

Ратарство као и свуда у окружењу, представља преовлађујућу пољопривредну активност, мада су на посматраном подручју у већој мери него што је то уобичајено, присутни и други производни облици пољопривреде. Нарочито треба истаћи да у КО Бела Црква постоје значајне површине под воћњацима и мање површине под виноградима, а нешто слично, само у знатно мањем обиму присутно је и у КО Кусић.

Шумарство и лов

Привредна функција шума у оквиру обухвата Просторног плана је присутна само у наменским целинама у којима се не одвија функција заштите.

У оквиру ШГ „Банат“ Панчево, шуме СРП „Делиблатска пешчара“ у зони III степена заштите се користе углавном као огревно и ситно техничко дрво тврдых лишћара (багрем). Овим се делимично подмирују потребе околног становништва у овим сортиментима. На шумским површинама у оквиру ПИО „Караш-Нера“, које су углавном у приватном власништву и неуређене, нема планског коришћења шума.

У оквиру ловишта „Делиблатска пешчара“ и „Нера“ најважнији производи су месо дивљачи, одстрел дивљачи (трофејни одстрел) и остале ловно-туристичке услуге.

Туризам

У досадашњем развоју, туризам је углавном био пратећа, а често и споредна грана, ретко када прихваћена као врло захтевна и својствена привредна грана, која резултате развоја даје само уз велика улагања. Досадашњи ниво развијености туризма је такав да заправо има само активности сродних туризму, те нема ни адекватних материјалних ефеката од његовог развоја. Простор заштићеног подручја ПИО „Караш-Нера“ има природњачку, културно-историјску, рекреативну и амбијенталну вредност и представља велики потенцијал за развој туризма, чему доприноси и положај, односно близина великих градова: Београда, Панчева, Вршца, итд., као и развијена путна инфраструктура.

Туристички потенцијал заштићеног подручја није у довољној мери искоришћен. Туристичка понуда заштићеног подручја треба да обухвати едукативни туризам, излетнички туризам, етно и еко туризам и рекреативни туризам, као и туризам посебних интереса (ловни, риболовни, фото-сафари, камповање, итд.). У току старог Караша, испод археолошког налазишта Град, крај Дупљаје, пронађени су остаци мамута. Треба искористити и многобројна археолошка налазишта која се налазе на територији заштићеног подручја (званично евидентирана од стране Завода за заштиту споменика или примећена од стране локалног становништва), поготово са освртом на Дупљајска колица као светску знаменитост.

У циљу развоја туристичког програма потребно је извршити:

- оспособљавање стручног кадра за спровођење и презентацију туристичких потенцијала;
- опремање простора за едукативне и еко-туристичке намене и
- едукацију локалног становништва.

3.1.9. Инфраструктура

3.1.9.1. Саобраћајна инфраструктура

У обухвату Просторног плана егзистирају следећи видови саобраћаја: путни–друмски, железнички, водни и ваздушни. Путни–друмски саобраћај је основни вид саобраћаја у оквиру овог простора и својим капацитетима задовољава већину захтева за путничким и робним превозом, док се железнички и водни саобраћај користе само повремено, при превозу путника и масовних роба у транзиту. Ваздушни саобраћај није у функцији робног и путничког промета у обухвату Просторног плана.

Путни–друмски саобраћај омогућује доступност и комуникацију предметног простора са окружењем и субрегионима.

Основни саобраћајни капацитети предметног простора у домену путно–друмског саобраћаја су:

- **Државни пут Ib реда** бр. 18 (М-7.1), Зрењанин - Сечањ - Пландиште - Вршац - Стража - Бела Црква - државна граница са Румунијом (гранични прелаз Калуђерово);
- **Државни пут IIa реда** бр. 134 (Р-115), Ковин - Врачев Гај - Бела Црква;
- **Државни пут IIb реда** бр. 312 (Р-115.1), Врачев Гај - Банатска Паланка - Дунав.

Систем општинских путева - у обухвату (општина Бела Црква) су различитог степена изграђености и омогућују доступност овом простору из свих праваца, као алтернатива државном путу бр. 18.

Основни путни правац овог простора је ДП бр. 18 (М-18), Зрењанин – Сечањ – Пландиште – Вршац – Стража – Бела Црква – државна граница са Румунијом (гранични прелаз Калуђерово), који је и апсорбер свих саобраћајних збивања на овом простору.

У оквиру катастарских општина у обухвату Просторног плана, налазе се и некатегорисани путеви (приступни и атарски путеви), који су радијалног облика и повезују насеља и садржаје ван грађевинског подручја.

Железнички саобраћај на простору обухвата Просторног плана има лонгитудинално пружање на правцу север-североисток, преко локалне пруге бр. 17, Зрењанин фабрика – Вршац – Бела Црква.

Стање капацитета железничког саобраћаја на овом простору је на ниском техничко-технолошком нивоу (неопходна је реконструкција, модернизација) што је један од разлога слабог коришћења овог вида саобраћаја у извршењу транспортног рада.

Водни саобраћај на простору обухваћеном Просторним планом заступљен је преко међународног пловног пута реке Дунав, каналом ОКМ ХС ДТД, са релативно скромним просторно и инфраструктурно прихватно-манипулативним и превозним капацитетима.

Ваздушни даљински саобраћај за потребе овог подручја се одвија преко аеродрома „Никола Тесла“ (за путнички и карго саобраћај), док се за спортско-туристичке намене користи аеродром у Вршцу. Оба терминала у потпуности задовољавају садашње обиме транспортних захтева. Аеродроми у Чешком Селу и Белој Цркви (војни) се готово не користе услед недостатка основне инфра и супра структуре.

На основу саобраћајних анализа може се закључити да **саобраћајна инфраструктура** (путно-друмски, железнички, водни и ваздушни саобраћај) у оквиру овог простора даје добре основе за надоградњу и реконструкцију, чиме би се омогућио брз и лак приступ овом подручју из више праваца, на нивоу високог комфора и саобраћајне услуге, као и брзе и лаке комуникације у оквиру овог простора.

3.1.9.2. Водопривредна инфраструктура

Снабдевање водом како појединих насеља, тако и пунктова на посматраном простору, врши се из локалних извора, осим у општини Бела Црква, где је водоснабдевање решено преко регионалног система, који се водом снабдева из изворишта „Стража“. Анализа проблема водоснабдевености треба да обухвати геолошки приказ водоносних слојева, анализу правца кретања подземних вода унутар сливних подручја, као и квалитативну анализу истих у смислу њиховог искоришћавања.

Што се **одвођења и пречишћавања отпадних вода** тиче, канализациона мрежа за прихват отпадних вода скоро нигде није изграђена, већ се отпадне воде директно упуштају у водотоке (канале) или у подземље без икаквог претходног пречишћавања.

Канализација атмосферских вода по насељима је изведена и функционише као отворена каналска мрежа положена уз уличне саобраћајнице, са улима у најближе реципијенте.

3.1.9.3. Енергетска инфраструктура

Електроенергетска инфраструктура. Снабдевање електричном енергијом потрошача на подручју Просторног плана обезбеђено је из дистрибутивног система електричне енергије преко трансформаторске станице 110/20 kV „Бела Црква“, односно дистрибутивних трансформаторских станица 20/0,4 kV.

Већи део преносне мреже је одговарајућег квалитета. Средњенапонска и нисконапонска мрежа је углавном грађена надземно и реконструисана за рад на 20 kV.

Термоенергетска инфраструктура. На простору оквирног обухвата Плана у општини Бела Црква, постоји изграђена дистрибутивна гасоводна мрежа од челичних и ПЕ цеви притиска мањег од 16 бара. Постојећа гасоводна инфраструктура у општини Бела Црква није прикључена на транспортни и дистрибутивни систем ЈП „Србијагас“, али ће се изградњом планираног транспортног гасовода СГС Тилва – Бела Црква притиска већег од 16 бара, створити услови за прикључење и снабдевање општине Бела Црква природним гасом. Траса планираног транспортног гасовода СГС Тилва – Бела Црква, налази се једним својим делом на овом простору.

Обновљиви извори енергије. На простору обухвата Просторног плана за сада не постоји организовано коришћење овог ресурса.

Енергетска ефикасност. Карактеристика целокупног енергетског система, преносног, дистрибутивног, као и целокупне секторске потрошње (индустрија, саобраћај, зградарство), јесте ниска енергетска ефикасност као и нерационална потрошња енергената.

3.1.9.4. Електронска комуникациона инфраструктура

Развој електронског комуникационог система на подручју Просторног плана се реализује у складу са Генералним плановима електронске комуникационе мреже надлежних предузећа. Изграђени су нови капацитети уз главне, као и саобраћајне правце нижег ранга све до општинских. Као главни медиј, поред постојећих спојних кабловских веза и РР система, коришћен је оптички кабл. У протеклом периоду су обезбеђени савремени дигитални комуникациони системи, чиме је постигнуто знатно

повећање капацитета мреже, обезбеђење високог квалитета, поузданости и расположивости, као и увођење савремених електронских комуникационих услуга (широкопојасни сервис).

Целокупно подручје покривено је системом мобилне телефоније и омогућено је пружање квалитетних услуга.

Простор је у целости покривен радиодифузним системом путем радио-релејних репетитора и емисионих радио-станица.

3.1.10. Стање животне средине

Подручје обухваћено Просторним планом представља специфично и комплексно подручје са вишеструким и вишедимензионалним синергијским дејством специфичних и разноврсних природних и антропогених фактора. Баш из тих разлога, ово подручје карактерише више фактора угрожавања са аспекта заштите животне средине.

Један од фактора угрожавања који је изражен на посматраном подручју представља појава преоравања травних станишта на локалитету Малог песка али и на другим локалитетима. Додатне проблеме ствара и коришћење пестицида и вештачких ђубрива, како унутар заштићеног подручја, тако и рубно. Значајан проблем у појединим деловима Малог песка представља уништавање степске вегетације сађењем винограда.

Непланско газдовање шумама, незаконита сеча и изостанак системске контроле и евиденције шумских радова у приватним шумским поседима представља проблем на подручју много ширем од подручја обухваћеног Планом. Веома су честе и крађе шума. На око 2,5 km идући насипом узводно од ушћа Нере, забележен је случај уређења водотока пресецањем меандра, приликом којег је потпуно искрчена заштитна шумска вегетација у појасу између насипа и водотока, у дужини око 600 m.

Бујични карактер водотока, улога поплавних шума у спречавању ерозије, филтрирању вода и регулацији поплавних таласа, и наравно, значај ових шума као приоритетни тип станишта и еколошки коридор, указује на потребу очувања приобалне вегетације.

Посебан проблем са становишта заштите животне средине на посматраном подручју представља и појава експлоатације шљунка и песка који у наносу долазе са великим водама Нере и представљају природни ресурс који је могуће користити на одржив начин периодичним уклањањем са одређених деоница реке, водећи рачуна о очувању путање водотока и шумске вегетације у приобаљу. Постојећа непланска експлоатација негативно утиче на промену конфигурације терена, продубљивање корита, ерозију обала, нестајање станишта за бројне органске врсте и промену еколошких услова.

У непосредној близини заштићеног подручја „Караш–Нера“ присутан је значајан број викенд кућа и других објеката секундарног боравишта, којима су нарушене опште вредности предела. Ови објекти су изграђени на некадашњим шумарцима и пашњацима чиме је промењен начин коришћења простора и нарушене природне вредности. Ови простори су у највећој мери изузети из будућег заштићеног подручја.

Посебно неповољно је присуство нисконапонског далековода, који се простира преко Малог песка, локалитета на којем су бројне птице грабљивице. Постојање овог објекта веома је опасно пре свега због учесталог страдања птица услед кратког споја (електрокуције).

Два асфалтирана пута пресецају Мали песак у правцу исток–запад, северни од Гребенца ка Шушари и јужни који води у Белу Цркву. Они уништавају, нарушавају и расцепкавају природна станишта и угрожавају биљне и животињске врсте, које и страдају на њима, узнемиравају и доносе загађења и појачано присуство људи и ремете пејзажне целине.

Хидромелиоративни радови такође представљају угрожавајући фактор на планском подручју. Највећа промена водног режима у доњем току Нере десила се формирањем Бердапске акумулације, а на Карашу изградњом канала ДТД и уставом код Кајтасова. Поједини меандри водотока, нарочито Караша, пресечени су и искључени из природног плављења. С обзиром да највећи водотоци који се обухватају овом заштитом, највећим делом и даље теку природним коритом уз очуване инундације, најзначајније је очувати природну вегетацију и плавни карактер станишта поред водотока. Од њиховог очувања зависи проходност и континуитет ових еколошких коридора од међународног значаја.

Промена морфологије терена је још један од специфичних проблема заступљених на посматраном подручју, не само на територији Делиблатске пешчаре него и шире. На северном делу Малог песка постоји велика рупа настала илегалним копањем песка. Природна травна станишта и карактеристичне врсте на овим просторима потпуно су уништени. Стварање рупа, ровова и ископина присутно је и на јужном делу Малог песка. Иако ове измене датирају од пре више година, затрављене су, али су основни облици предела остали нарушени.

Посебан проблем са аспекта заштите животне средине, када су у питању природни ресурси односно њихово загађење, представља хемијско и физичко загађивање, депоновање чврстог и течног отпада и отпадних загађених вода. Рупе настале копањем песка убрзо по ископавању почну да се пуне отпадом из околних села, тако да ова два угрожавајућа фактора делују синергички, брзо и много наружујући природу. Поред тога, отпад се шири око салаша, али и уз насељена места, што је поготово изражено код Кајтасова и Гребенца. Отпад са депоније код Кајтасова шири се и на депресију сабескољенком, редак тип станишта на којем расту и орхидеје калужђарке.

Река Нера на делу општине Бела Црква представља непосредни реципијент свих сувишних вода: површинских, подземних вода из насеља и са околног пољопривредног земљишта. У реку Неру се упуштају и отпадне воде из Беле Цркве без пречишћавања.

3.1.11. Елементарне непогоде и акцидентне ситуације

Елементарне непогоде

Деловање, проглашавање и управљање ванредним ситуацијама установљени су Законом о ванредним ситуацијама. Одредбе овог Закона односе се, поред осталог, и на успостављање адекватних одговора на ванредне ситуације које су узроковане елементарним непогодама, техничко-технолошким несрећама – удесима и катастрофама.

Елементарне непогоде које могу угрозити подручје обухваћено Просторним планом су: **земљотреси, пожари, поплаве, ветар, град и атмосферско пражњење.**

На основу сеизмичке рејонизације Републике Србије, подручје обухвата Плана има утврђен земљотрес јачине VII степени, за повратни период од 475 година. У односу на структуру и тип објекта, дефинисане су класе повредивости, односно очекиване деформације. За VII степен сматра се да ће се, у смислу интензитета и очекиваних последица, манифестовати „силан земљотрес“.

Настајање пожара који могу попримити карактер елементарне непогоде, не може се искључити, без обзира на све мере безбедности које се предузимају на плану заштите. Могућност настанка пожара је већа у насељеним местима која имају развијенију привреду, већу густину насељености, производне објекте и складишта робе и материјала са веома високим пожарним оптерећењем и сл. Могућа је појава пожара и на пољопривредном земљишту, због држања запаљивих пољопривредних усева у летњим месецима. Опасност од пожара постоји и на инсталацијама нафте и нафтних деривата за дистрибуцију и промет запаљивих течности.

Подручје општине је изузетно богато водама, што посебно доноси проблеме приликом великих вода, због неуређености река Караша и Нере и канала Јаруга. Велике површине плодне земље које се налазе поред Нере и Караша редовно буду плављене у пролеће, када се нагло повећава количина воде у коритима река због топљења снега и великих киша. Канал Јаруга је неодржаван, тако да је и функција одвођења сувишних вода при поплавама сведена на најмању меру.

Преовлађујући ветрови на овом простору дувају из југоисточног (кошава) и јужног правца, те постоји ризик од јављања штете проузрокован олујним ветровима.

Појава града је чешћа и интензивнија у летњем периоду, а штете се највише одражавају на пољопривредним културама које су у том периоду и најосетљивије.

Техничко-технолошке несреће – удеси

На утврђивање концепције просторног развоја утичу постојеће делатности са присутним факторима ризика, угроженост простора природним непогодама и функционална намена простора. Планирање намене и садржаја простора и имплементација мера превенције има за циљ спречавање или смањивање вероватноће настанка удеса и могућих последица, а организују се и спроводе на основу процене ризика и последица од удеса.

Према подацима из Студије просторне диференцијације животне средине на територији АПВ у циљу идентификације најугроженијих локалитета на подручју обухвата Просторног плана нема евидентираних севесо постројења.

3.2. НАЧИН КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА

За потребе анализе начина коришћења простора за подручје Просторног плана коришћени су подаци из донетих планских докумената (просторни планови подручја посебне намене и плански документи чије је доношење у надлежности јединице локалне самоуправе: просторни план општине/града, урбанистички планови), који су донети у различитим временским периодима. Донетим планским документима дефинисана је планска намена земљишта (пољопривредно, шумско, водно и грађевинско земљиште).

Пољопривредно земљиште

Пољопривредно земљиште је земљиште које се користи за пољопривредну производњу, или се може привести намени пољопривредне производње. Оно се може поделити на обрадиво (њиве, вртови, воћњаци, виногради и ливаде) и необрадиво (пашњаци, рибњаци, трстици и мочваре). Пољопривредно земљиште представља највреднији ресурс планског подручја и обухвата приближно 72% од укупне пољопривредне површине.

Шумско земљиште

Шумама и шумским земљиштем на простору који је у оквиру СРП „Делиблатска пешчара“ плански се газдује. Шуме и шумско земљиште на простору ПИО „Караш-Нера“ у државном и приватном власништву су неуређени, а шуме често нису ни евидентиране као шумски покривач.

С обзиром да су водотоци Караша и Нере бујичног карактера, улога шума уз ове водотоке је вишеструка (спречавање ерозије, филтрирање воде, регулисање поплавних таласа, функција приоритетног типа станишта и еколошког коридора).

Значај приобалних шума уз ове водотоке, указује на потребу очувања приобалне вегетације.

Водно земљиште

Водно земљиште у смислу Закона о водама, јесте земљиште на коме стално или повремено има воде (корито за велику воду и приобално земљиште), због чега се формирају посебни хидролошки, геоморфолошки и биолошки односи који се одражавају на акватични и приобални екосистем. Водно земљиште текуће воде, у смислу овог закона, јесте корито за велику воду и приобално земљиште. Водно земљиште стајаће воде, у смислу овог закона, јесте корито и појас земљишта уз корито стајаће воде, до највишег забележеног водостаја. Водно земљиште обухвата и напуштено корито и пешчани и шљунчани спруд који вода повремено плави и земљиште које вода плави услед радова у простору (преграђивања текућих вода, експлоатације минералних сировина и слично). Приобално земљиште јесте појас непосредно уз корито за велику воду водотока који служи одржавању заштитних објеката и корита за велику воду и обављању других активности које се односе на управљање водама.

Коришћење и уређење водног земљишта регулисано је Законом о водама, којим су дефинисане забране, ограничења права и обавезе власника и корисника водног земљишта и водних објеката. Водно земљиште користи се на начин којим се не утиче штетно на воде и приобални екосистем и не ограничавају права других.

Коришћење, уређење и заштита водног земљишта у оквиру заштићених подручја ће се вршити у складу са донетим уредбама о заштити.

Водно земљиште у обухвату Просторног плана представља све површинске воде, баре и мочваре, водозащитна подручја и захвате, водне акумулације и ретензије и заштићено је према важећим прописима.

Грађевинско земљиште

Грађевинско земљиште у обухвату Просторног плана чине грађевинска подручја седам насеља, на територији општине Бела Црква.

Важећом планском документацијом, у обухвату Просторног плана, планиране су радне зоне изван грађевинског подручја насеља Бела Црква и насеља Банатска Паланка, зоне кућа за одмор (изван грађевинског подручја насеља Бела Црква, изван грађевинског подручја насеља Банатска Паланка – уз реку Дунав и изван грађевинског подручја насеља Гребенац – већим делом изван, а мањим делом у обухвату посебне намене простора (Мали песак), као и инфраструктурни садржаји (путеви, железничке пруге итд.).

3.3. ОСНОВНА ОГРАНИЧЕЊА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА

Основна ограничења у коришћењу простора односе се на усклађивање активности на шумском, пољопривредном, водном и грађевинском земљишту са прописима чији циљ је очување предеоног диверзитета и вредности и мерама којима се уређује културно наслеђе, заштита природних добара (очување биодиверзитета и геодиверзитета) и животне средине, као носилаца карактера предела подручја.

У односу на природна добра, основна ограничења у коришћењу простора су дата кроз мере заштите природе, прописане за: заштићена подручја, подручја планирана за заштиту, станишта заштићених и строго заштићених врста и еколошке коридоре. Покрајинском скупштинском Одлуком о заштити Предела изузетних одлика „Караш–

Нера, утврђена су и просторно дефинисана ограничења на подручју ПИО „Караш–Нера“ која се односе на коришћење простора, дефинисањем режима заштите, који се утврђују и Планом управљања за ово заштићено подручје. За сваки режим заштите су дате мере заштите са одговарајућим забранама и ограничењима радова и активности. На подручју ПИО „Караш–Нера“, утврђен је двостепени режим заштите за просторно дефинисане локалитете, ограничења и дозвољене активности.

Заштита непокретних културних добара и њихове заштићене околине, односно добра која уживају претходну заштиту обезбеђује се и на основу прописа о планирању и уређењу простора, изградњи објеката и заштити животне средине, а који представљају ограничења у коришћењу простора.

Остала ограничења у коришћењу простора (зоне контролисане, ограничене или зоне забране градње) односе се на:

- заштитни појас линијске инфраструктуре (заштитни појас: јавних путева, заштитни пружни појас, зоне заштите: одбрамбених насипа, надземних високонапонских водова, електронских комуникационих система, термоенергетске инфраструктуре);
- инфраструктурне објекте, комплексе и површине (зона заштите потока, изворишта водоснабдевања и др.);
- постројења чија је делатност везана за манипулацију опасним материјама која представљају потенцијалну опасност у смислу узроковања ванредних догађаја са негативним последицама по животну средину и подлежу обавезама севесо II директиве ЕУ;
- дефинисање повредивих зона око објеката са повећаним ризиком од хемијског удеса, у складу са важећим прописима, у којој се могу испољити ефекти удеса, а прописани су и одређени услови у контексту заштите животне средине.

4. ОПШТИ ЦИЉЕВИ ИЗРАДЕ ПЛАНА

Општи циљ израде Просторног плана је валоризација посматраног подручја и дефинисање подручја посебне намене предела изузетних одлика „Караш- Нера“. Кроз планска решења заштите, уређења и развоја потребно је обезбедити одрживо управљање подручјем посебне намене ради заштите природних ресурса, заштићених природних и културних добара, диверзитета вредности предела као и њихове презентације.

Општи циљеви израде Просторног плана су проистекли из: усвојених циљева и опредељења просторног развоја у складу са плановима вишег реда; просторних планова подручја посебне намене који су од значаја за израду овог Просторног плана; стратешких опредељења из усвојених стратегија које се односе на област заштите природног и културног наслеђа и специфичности овог подручја.

У области **заштите и презентације природног и културног наслеђа и предела** општи циљеви су:

- одржавање вредности заштићеног подручја са особеном биолошком разноврсношћу;
- обезбеђивање услова неопходних за заштиту специјског и екосистемског диверзитета, као темељних вредности предметног природног добра и ревитализација појединих екосистема;
- заштита непокретних културних добара заснована на обезбеђивању неопходних услова за њихово очување, даље истраживање (нарочито археолошких локалитета) и адекватну презентацију;
- интегративно уређење и одрживо коришћење простора који има природни, културно-историјски, туристички, рекреативни и пољопривредни значај, како би се очувале и унапредиле предеоне вредности.

У области **заштите и коришћења природних система и ресурса** општи циљеви су:

- газдовање шумама у складу са одрживим развојем, еколошким принципима и условима заштите природних добара;
- очување, заштитити и унапређење постојеће шуме, посебно шума у оквиру заштењених подручја, повећање површина под шумама и формирање заштитних појасеве зеленила у складу са условима заштите природе;
- газдовање расположивим земљиштем, његова заштита од свих врста загађења и деградације (еолске ерозије, заслањивања) и очување пољопривредног земљишта од пренамене у непољопривредне сврхе;
- унапређење стања ловишта и популације крупне и ситне дивљачи;
- заштита квалитета подземних и површинских вода, рационално коришћење вода и водних ресурса.
- функционално коришћење и штедња необновљивих ресурса, штедња произведене енергије и стимулисање примене нових технологија производње енергије, нарочито оних које доприносе рационалном коришћењу, штедњи енергије и заштити животне средине, као и коришћењу обновљивих извора енергије;
- санација и рекултивација површинских копова минералних сировина, након завршене експлоатације

У области **демографско-социјалног и привредног развоја** општи циљеви су:

- успоравање негативних тенденција и спречавање даљег погоршања виталних карактеристика популације;
- успостављање и очување равнотеже између просторног развоја заштињених подручја, мреже насеља и јавних служби;
- унапређење пољопривредне производње рационалнијим коришћењем земљишног фонда, изменом сетвене структуре у правцу веће заступљености високоакумулативних култура и подизања вишегодишњих засада;
- развој осталих видова пољопривредне производње за које постоје природне предиспозиције, а пре свега сточарства;
- формирање рибњака за тржишни узгој рибе јер постоје услови за то;
- јачање туризма и пољопривреде, кроз остваривање динамичног раста и пораст запослености становништва и обезбеђење повољних опшних, инфраструктурних и просторних услова;
- остваривање концепта одрживог развоја туризма, што подразумева минималан утицај на животну средину и локалну културу, приходовање од туризма, нова радна места и заштиту локалних екосистема;
- усклађивање туристичког развоја са заштитом природног и културног наслеђа;
- утврђивање просторног размештаја туристичких локација, објеката и праваца кретања туриста са ревитализацијом и изградњом неопходне инфраструктурне мреже;
- развој шумарства и ловства као привредних грана у складу са условима заштите природе

У области **развоја инфраструктурних система и заштите животне средине** општи циљеви су:

- стварање услова за даљи развој саобраћаја који ће поспешити привредни развој овог простора, а који се заснива на стратешким принципима одрживог развоја животне средине у оквиру урбаног и околног простора;
- искоришћавање геосаобраћајног положаја за афирмацију и развој (наутичког) туризма, преко платформе мултимодалног транспорта (пут – пруга – пловни пут);
- побољшање снабдевања водом свих корисника, пречишћавање отпадних вода и усаглашавање развоја система водовода и канализације са потребама;
- санација активних бујичних токова, подручја захваћених ерозијом и ревитализација изграђених акумулација, кроз искоришћавање њиховог потенцијала;
- заштита насеља, индустријских комплекса и пољопривредних површина од спољних и унутрашњих вода;
- одржив просторни развој енергетске инфраструктуре, коришћењем еколошки прихватљивих извора енергије;

- смањивање штетног утицаја на животну средину, применом мера заштите и превенцијом од негативних утицаја и ризика за животну средину у зони коридора гасовода;
- сигурно, квалитетно и поуздано снабдевање енергијом и енергентима кроз технолошку модернизацију енергетских објеката;
- рационализација потрошње енергије и смањење негативних утицаја енергетских објеката на животну средину;
- супституција електричне и топлотне енергије, енергијом произведеном из неконвенционалних извора;
- повећање енергетске ефикасности у свим секторима грађевинарства, индустрије, саобраћаја и комуналних услуга, што је и у економском интересу, од значаја за заштиту животне средине, а у контексту одрживог коришћења и очувања природних ресурса;
- уравнотежен развој електронске комуникационе инфраструктуре на подручју Просторног плана, као једног од значајног покретача нове економије и обележја савременог друштва засноване на информационо-комуникационој технологији (ICT);
- заштита и развој планског подручја у складу са основним принципима одрживог развоја.

5. ПЛАНИРАНА ПРЕТЕЖНА НАМЕНА ПОВРШИНА У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

За потребе израде Материјала за рани јавни увид за подручје Просторног плана преузети су подаци:

- из донетих планских докумената³ јединица локалне самоуправе (ЈЛС) за:
 - ✓ основну намену површина: пољопривредно, шумско, водно и грађевинско земљиште, уз уједначавање њиховог приказа;
 - ✓ коридоре основних инфраструктурних система;
 - ✓ туризам.
- од Покрајинског завода за заштиту природе: графички прикази граница заштићених природних добара са режимима њихове заштите;

На основу анализе расположивих података дата је **прелиминарна граница обухвата подручја посебне намене** (површине **23.071,55 ha**), која ће се преиспитати у фази израде нацрта Просторног плана и утврдити у односу на анализиране податке прикупљене са терена, услове, мишљења и закључке са раног јавног увида.

Планирана претежна намена на простору обухвата Просторног плана је пољопривредно земљиште на укупно **14.713,79 ha** (63,77%).

Шумско земљиште обухвата површину од **4.850,97 ha** (21,02%) и представља површине под шумама у СРП „Делиблатска пешчара“ (3.853,22 ha) и на осталим површинама у обухвату Просторног плана (997,75 ha). Постојеће шумско земљиште се задржава и у планском периоду.

Водно земљиште се задржава у постојећим оквирима на површини од 1.854,11 ha (8,04%). Њега чине: део реке Дунав, део канала Дунав–Тиса–Дунав, језера, водотоци и примарни канали.

Грађевинско земљиште у обухвату Просторног плана износи **1.652,68 ha** (7,17%).

³ Планска решења преузета су из планске документације која је у архиви обрађивача и са сајтова ЈЛС.

Прелиминарном границом обухвата Плана дефинисане су три просторне целине као посебне намене предела („Караш“, „Нера“ и „Мали песак“) и једна просторна целина дефинисана као остала посебна намена (део СРП „Делиблатска пешчара“):

- Просторна целина „Караш“ (представља део велике мртваје Караша која се налази са десне стране канала Дунав–Тиса–Дунав, у близини насеља Кајтасово);
- Просторна целина „Нера“ (заузима простор корита реке Нере у Србији као и ширег приобалног појаса на три најочуванија локалитета: ушће Нере у Дунав, део корита Нере и острва код Врачевог Гаја);
- Просторна целина „Мали песак“ (представља највећу просторну целину посебне намене и простире се западно од Беле Цркве у правцу северозапад–југоисток. Мали песак пресеца пут Ковин – Бела Црква (на југу) и Гребенац–Јасеново (на северу). Уз њен западни обод протиче канал Дунав–Тиса–Дунав, уз чију леву страну се налазе мртваје Караша;
- Просторна целина – део СРП „Делиблатска пешчара“ (заузима делове КО Гребенац и КО Шушара, непосредно уз насељена места Гребенац и Кајтасово, у западном делу обухвата Плана).

Остали простор у обухвату Плана представља зону утицаја на посебну намену предела, односно на осталу посебну намену.

Просторни план ће садржати правила уређења и правила грађења, са јасно дефинисаним локацијама, тј. садржајима, за:

- директно спровођење,
- примену важеће планске документације (просторних и урбанистичких планова) или
- даљу разраду, где се укаже потреба за израдом урбанистичког плана.

Посебна пажња ће свакако бити посвећена изградњи објеката и других садржаја у обухвату предложене границе подручја посебне намене, чија се реализација мора ускладити са условима које ће Покрајински завод за заштиту природе (као надлежна установа за заштиту) издати за потребе израде овог Просторног плана.

6. ОЧЕКИВАНИ ЕФЕКТИ ПЛАНИРАЊА У ПОГЛЕДУ УНАПРЕЂЕЊА НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Дефинисање подручја посебне намене предела изузетних одлика „Караш– Нера“ у поступку израде овог планског документа, утицаће на стварање услова за ефикаснију заштиту локалног идентитета и унапређење одрживости у коришћењу простора. Просторни план даће смернице за уређење и одрживо коришћење простора у односу на функционалност, амбијенталну вредност и традиционалан начин коришћења. Наслеђене геоморфолошке и хидрографске карактеристика, имаће посебан значај у оквиру дефинисања планских решења. Просторним планом биће дат плански основ за дефинисање активности на простору подручја посебне намене, пре свега у области заштите природне и културне баштине, туризма и одрживог развоја, на основу чега ће бити створени услови за реализацију међународних, националних, регионалних и локалних интереса. Израдом Просторног плана неопходно је преиспитати планска решења која су дата другим планским документима, чији обухват задире у границу обухвата ПИО „Караш-Нера“.

Очекивани ефекти планирања у области **заштите природних и културних добара и заштите предела** су:

- дугорочно одрживо управљање заштићеним подручјем, што подразумева очување функције и вредности мозаичности предела у заштићеном подручју, очување биодиверзитета, посебно ретких и угрожених врста и њихових станишта и очување проходности еколошких коридора;
- дефинисати мере заштите еколошких коридора од штетних спољних утицаја;

- заштиту, уређење и развој заштићених подручја је потребно спроводити на основу Плана управљања, резултата биомониторинга угрожених биљних и животињских врста, мониторинга вода и других бројних истраживања;
- планским мерама омогућити одрживо коришћење природних вредности заштићеног предела и ширег подручја развојем активности, које су усклађене са принципима активне заштите;
- примена мера заштите споменике културе према важећем закону о културним добрима, што значи да за све интервенције на овим објектима треба прибавити услове и сагласност Завода за заштиту споменика културе;
- заштита споменика културе у изворном, интегралном облику, интервенције се односе на регулацију приступа споменику, као и партерно решење заштићене зоне спомен-обележја;
- на евидентираним археолошким налазиштима потребно је пре предузимања било каквих земљаних радова тражити посебне услове заштите од Завода за заштиту споменика културе; извођење грађевинских радова и изградња инфраструктуре дозвољено је само уз претходно прибављање појединачних мера заштите и обезбеђивање заштитних археолошких ископавања, праћења радова и одговарајуће презентације налаза;
- очување, даље истраживање (археолошки локалитети) и адекватна презентација;
- мере заштите укључују археолошку контролу приликом земљаних радова и ван наведених локација и парцела на којима су евидентирани археолошки локалитети, што подразумева благовремено обавештавање надлежног Завода за заштиту о планираним радовима;
- заштита, уређење и развој заштићених подручја у оквиру подручја посебне намене, засниваће се и на реализацији кључних активности и мера које ће утицати на очување карактера предела (очување хидрографских и геоморфолошких карактеристика, санирање и ревитализација нарушених својстава природних система, контрола експлоатације минералних сировина, заштита препознатљивих и вредних амбијената руралног типа, креирање нових вредности у простору, заштита пољопривредног земљишта од ненаменског коришћења итд.).

Очекивани ефекти планирања у области **заштите и коришћење природних система и ресурса** су:

- унапређење стања постојећих шума и повећање површина под шумама;
- усклађивање газдовања шумама у заштићеним подручјима са актима о заштити природе;
- интегрално управљање и газдовање водама и шумама на простору ПИО „Караш-Нера“, у складу са мерама очувања њихове проходности и природног мозаика станишта;
- коришћење пољопривредног земљишта на најоптималнији начин;
- заштита и очување пољопривредног земљишта кроз примену противерозионих мера;
- обезбеђење планских мера за заштиту пољопривредног земљишта од пренамене у непољопривредне сврхе, осим када је то неопходно;
- интегрално уређење, заштита и коришћење вода;
- унапређење коришћења геолошких ресурса кроз усклађивање истраживања и експлоатације минералних сировина са мерама заштите природних добара и заштите животне средине.

Очекивани ефекти планирања у области **демографског и привредног развоја**:

- ублажавање негативних популационих тенденција кроз пружање помоћи локалном становништву (нарочито сеоских насеља) у преласку на делатности које су у складу са заштитом природних предела;
- стварање услова да се задржи становништво, динамизира привредна активност, што ће за последицу имати и подизање укупних услова живота на виши ниво у насељима посматраног подручја;
- Коришћење већих могућности комплементарног развоја насеља у обухвату Просторног плана (Бела Црква, Врачев Гај, Банатска Паланка, Кусић, Гребенац, Дупљаја, Кајтасово) и заштићених природних добара, у смислу обogaћивања

- туристичких садржаја (обилазак заштићених подручја, организовање разних манифестација у окружењу са специфичним обележјима и сл.);
- развој нових јавних служби за које постоји интерес локалне заједнице;
 - већа доступност јавних служби квалитетнијом локалном путном мрежом, ширењем мреже немоторног саобраћаја у подручју посебне намене: бициклических, пешачких стаза, као и већом употребом савремених информатичких система;
 - надовезивање мреже јавних служби на нову саобраћајну, комуналну и туристичку инфраструктуру;
 - подизање вишегодишњих засада (воћњака и винограда), а кад је реч о ратарству преусмеравање ка акумулативнијим културама (индустријско и лековито биље, семенска роба, поврће);
 - развој пољопривреде у заштићеним подручјима усагласити са режимима заштите;
 - производња органске, на еколошки начин произведене хране (пчеларење и сакупљање шумских плодова и самониклог лековитог биља) као и екстензиван развој сточарства (узгој аутохтоних-старинских раса);
 - коришћење шума и шумског земљишта у заштићеним подручјима потребно је усагласити са режимима заштите у складу са важећим актима о заштити, његовим биолошким капацитетима ради повећања ефеката у шумарству;
 - Побољшање услова станишта у ловиштима, заштитити ретких и угрожених врста дивљачи и достизање економског капацитета ловишта добром прогнозом динамике развоја популације дивљачи;
 - уређење простора намењених туризму и њихово опремање одговарајућим туристичким садржајима, у складу са условима очувања и заштите природе;
 - обезбеђење просторних услова за развој туристичке инфраструктуре ради унапређења туристичке понуде, а самим тим и веће учешће туризма у укупном економском развоју;

Очекивани ефекти планирања у области **развоја инфраструктурних система и заштите животне средине** су:

- изградња савремене саобраћајне мреже која би, на квалитетан и безбедан начин (без значајно негативног утицаја), обезбеђивала доступност и приступ до свих просторних целина и садржаја;
- примена савремених технологија транспорта која ће омогућити функционисање саобраћаја у свим режимима и заштићеним подручјима;
- унапређење инфраструктурне и комуналне опремљености подручја;
- побољшање снабдевености потрошача водом и организовано и контролисано прикупљање, одвођење и пречишћавање отпадних и сувишних атмосферских вода;
- заштита насеља, индустрије и пољопривредних површина од бујичних вода и ерозије и могућност наводњавања на целом простору обухвата Просторног плана.
- задовољење основних стратешких циљева у складу са стратегијом развоја енергетике, поуздано снабдевање електричном енергијом свих потрошача.
- изградња термоенергетске инфраструктуре која ће представљати основ економског, социјалног и еколошког развоја;
- дефинисање коридора, заштитних појасева и зона термоенергетске инфраструктуре;
- спровођење мера заштите самих техничких система термоенергетске инфраструктуре, са циљем спречавања негативних утицаја на окружење и могућих последица акцидената на систему;
- унапређење квалитета животне средине у насељима, са повећањем коришћења гаса као основног енергента;
- повећање удела енергије произведене из обновљивих извора у складу са стратешким документима (Национални акциони план за ОИЕ, Директива 20006/32/EZ);
- примена ВАТ (best available technology) технологија производње у циљу остваривања основних принципа одрживог развоја посматраног подручја;
- минималне интервенције у простору у смислу деградације предметног подручја,
- примена нових технологија у циљу лакшег и бржег приступа информацијама и унапређење живота;

- пренос података великим протоцима на магистралним правцима и у читавој транспортној мрежи, као и широкопојасни приступ интернету до сваког корисника;
- дефинисање мера и активности у циљу заштите природних ресурса (воде, ваздуха, земљишта), заштићених подручја и биодиверзитета, чија ће имплементација кроз процес просторног планирања резултирати одрживим и међусобно усаглашеним планским решењима;
- заштиту и отклањање могућих узрока угрожавања подручја услед ванредних ситуација.

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

В) ПРИЛОГ

245.

На основу члана 31. алинеја 2 и 5, а у вези с чланом 27. тачка 1 Статута Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ”, број 20/14) и члана 46. став 1. Закона о планирању и изградњи (“Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 – исправка, 64/10 – УС, 24/11, 121/12, 42/13 – УС, 50/13 – УС, 54/13 – УС, 98/13 – УС, 132/14 и 145/14), Скупштина Аутономне покрајине Војводине, на седници одржаној 04. марта 2016. године, донела је

**ПОКРАЈИНСКУ СКУПШТИНСКУ ОДЛУКУ
О ИЗРАДИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ПРЕДЕЛА
ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА „КАРАШ-НЕРА”**

Члан 1.

Приступа се изради Просторног плана подручја посебне намене Предела изузетних одлика „Караш-Нера” (у даљем тексту: Просторни план).

Члан 2.

Утврђује се оквирна граница обухвата Просторног плана, а коначна граница његовог обухвата дефинисаће се нацртом плана.

Подручје у оквиру граница Просторног плана обухвата део територије општине Бела Црква, катастарске општине Банатска Паланка 1, Банатска Паланка 2, Бела Црква, Врачев Гај 1, Врачев Гај 2, Гребенац, Дупљаја, Кајтасово, Кусић 1 и Кусић 2.

Површина подручја – обухваћеног оквирном границом Просторног плана – износи 230,71 km².

Оквирна граница Просторног плана дата је на графичком приказу који чини саставни део ове одлуке.

Члан 3.

Услови и смернице од значаја за израду Просторног плана садржани су у планским документима вишег реда: у Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 88/10) и у Регионалном просторном плану Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ”, број 22/11).

Плански и стратешки документи од значаја за израду Просторног плана јесу: Просторни план подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Делиблатска пешчара” („Службени гласник РС”, број 8/06), Просторни план подручја посебне намене међународног водног пута Е – 80 Дунав (Паневропски коридор VII „[„Службени гласник РС”, број 14/15]) и Национална стратегија одрживог коришћења природних ресурса и добара („Службени гласник РС”, број 33/12).

Просторни план ће бити заснован на планској, студијској, техничкој и другој документацији – као резултатима досадашњих истраживања.

За израду Просторног плана користиће се топографске и катастарско-топографске подлоге, као и друге подлоге које буду неопходне за његову израду.

Члан 4.

Планирање, коришћење, уређење и заштита простора у обухвату Просторног плана засниваће се на принципима:

- одрживости развоја свих активности у простору;
- заштите животне средине и одрживог коришћења заштићене природне и културне баштине;
- очувања специфичности простора и његове еколошке повезаности;
- развоја предеоног и културног идентитета и територијалне препознатљивости;

- усклађеног развоја са суседним подручјима, путем просторно-функционалне интегрисаности са окружењем и прекограничног повезивања.

Члан 5.

Визија уређења планског подручја јесте одрживо коришћење и заштита природних добара и ресурса и њихово квалитетно унапређивање, у складу с принципима одрживог развоја.

Циљеви планирања, коришћења, уређења и заштите планског подручја јесу постизање рационалне организације и уређења подручја посебне намене у оквиру планског подручја, усклађивањем његовог коришћења с могућностима и ограничењима у располагању природним и створеним вредностима и потребама социјалног и економског развоја:

- Заштита и одрживо коришћење свих природних и културних вредности – заштитом предела, заштићених подручја и природних ресурса;
- Очување диверзитета предела – обезбеђивањем идентитета простора;
- Очување вредности предела – идентификацијом предеоних целина;
- Заштита, рационално коришћење и унапређивање стања пољопривредног, шумског и водног земљишта и популације флоре и фауне;
- Дефинисање начина коришћења грађевинског земљишта, у складу са условима заштите природе;
- Постизање рационалне организације и уређења простора, у складу с могућностима и ограничењима природних и створених вредности, с циљем дугорочног социјалног и економског развоја;
- Обезбеђење адекватне превенције, минимизирања, мониторинга и контроле свих облика загађивања.

Члан 6.

Концепција планирања, коришћења, уређења и заштите планског подручја подразумева обезбеђење просторних услова за реализацију концепта трајно одрживог и уравнотеженог развоја коришћења, уређења и заштите подручја посебне намене у оквиру обухвата Просторног плана, које ће чинити Предео изузетних одлика „Караш-Нера” и природна добра у зонама утицаја на ова заштићена подручја.

Члан 7.

Ефективан рок за израду Просторног плана јесте 15 (петнаест) месеци, од дана ступања на снагу ове Одлуке.

Члан 8.

Средства за израду Просторног плана обезбеђују се из буџета Аутономне покрајине Војводине.

Члан 9.

Нацрт Просторног плана биће изложен на јавни увид у трајању од 30 дана у општини Бела Црква и у Покрајинском секретаријату за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине у Новом Саду, Булевар Михајла Пупина број 16.

Члан 10.

Саставни део ове одлуке јесте Одлука о изради стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене Предела изузетних одлика „Караш-Нера” на животну средину.

Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину јесте саставни део његове аналитичко-документационе основе.

Члан 11.

Носилац израде Просторног плана јесте Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине Нови Сад, Булевар Михајла Пупина број 16.

Члан 12.

Обрађивач Просторног плана јесте Јавно предузеће за просторно и урбанистичко планирање и пројектовање „Завод за урбанизам Војводине” Нови Сад, Железничка број 6/III.

Члан 13.

Органи, организације и јавна предузећа – овлашћени да утврђују посебне услове за заштиту и уређење простора и изградњу објеката у фази израде плана – дужни су да по захтеву носиоца израде плана, у року од 30 дана, доставе све тражене податке, без накнаде.

Члан 14.

Просторни план биће сачињен у шест (6) примерка у аналогном и шест (6) примерака у дигиталном облику. Просторни план ће се чувати потписан у аналогној и у дигиталној форми, и то: у Минис-

тарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (један примерак), у Скупштини Аутономне покрајине Војводине (један примерак), у Покрајинском секретаријату за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине (два примерка), у Општини Бела Црква (један примерак) и у архиви обрађивача (један примерак).

Члан 15.

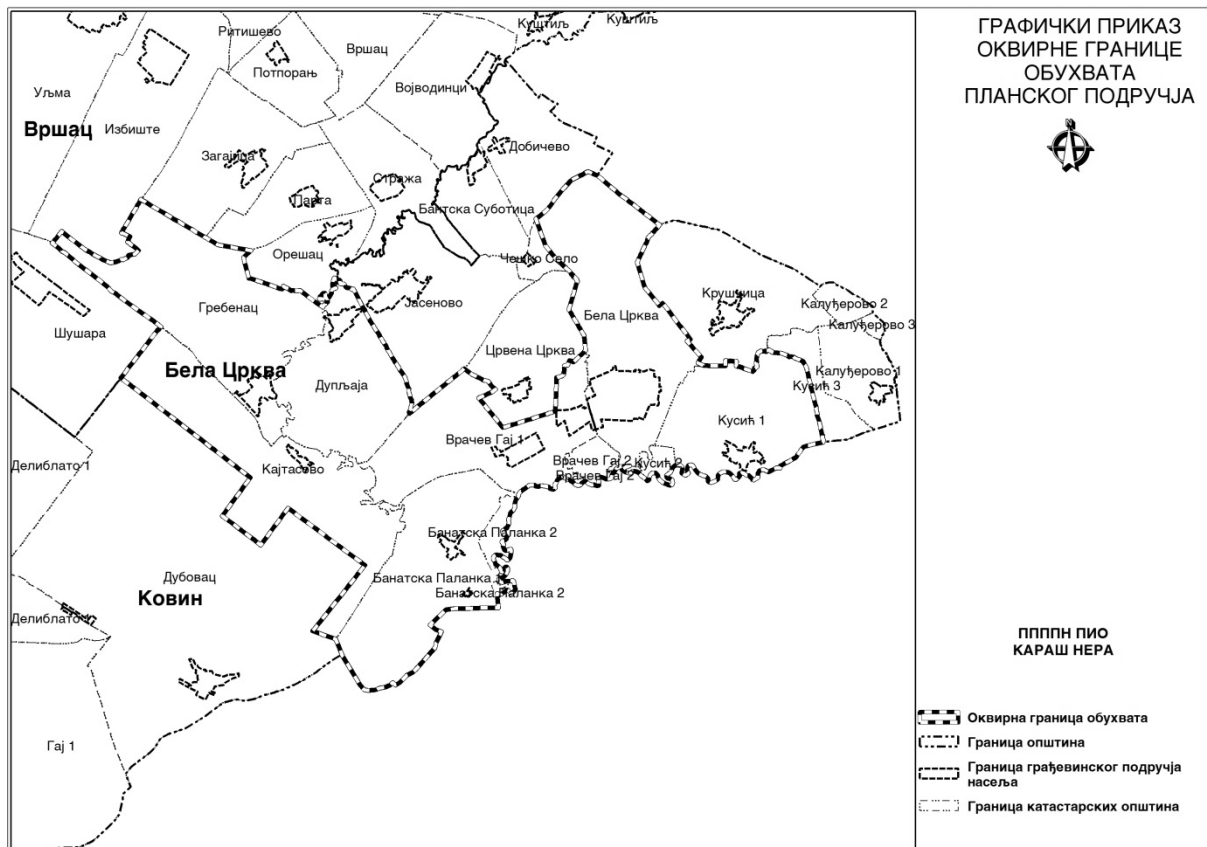
Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине”.

СКУПШТИНА АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ

01 Број: 3-5/16

Нови Сад, 04. март 2016. године

Председник
Скупштине Ап Војводине
Иштван Пастор,с.р.
(Pásztor István,s.k.)

На основу члана 9. став 1. и 5. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 88/10), члана 39. Покрајинске скупштинске одлуке о покрајинској управи („Службени лист АПВ”, број 37/14 и 54/14), Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине Нови Сад, доноси

ОДЛУКУ

О ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ПРЕДЕЛА ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА „КАРАШ-НЕРА” НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Члан 1.

Приступа се изради Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене предела изузетних одлика „Караш-Нера” на животну средину (у даљем тексту: Стратешка процена).

Члан 2.

Разлози за вршење Стратешке процене су:

- сагледавање, процена и утврђивање могућих значајних утицаја на животну средину на простору обухваћеном Просторним планом;
- потреба да се у планирању просторног развоја подручја обухваћеног Просторним планом сагледају стратешка питања заштите животне средине, у складу са критеријумима из члана 6. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, предложене мере које је потребно предузети како би се евентуални значајни утицаји на животну средину спречили, отклонили или смањили на минимум.

Члан 3.

У оквиру Стратешке процене разматраће се следећа питања и проблеми у области заштите животне средине:

- значај Просторног плана са аспекта заштите животне средине у контексту одрживог развоја планског подручја;
- дефинисање мера за заштиту и одрживо коришћење природних вредности кроз заштиту предела и заштићених подручја;
- очување културног и природног наслеђа на подручју Просторног плана, кроз дефинисање одговарајућих планских решења;
- утицај постојећих и планираних инфраструктурних објеката и других створених вредности са аспекта заштите животне средине на планском подручју;
- успостављање мониторинг система за праћење стања квалитета чинилаца животне средине.

Поред ових питања и проблема стратешком проценом биће обухваћена и друга питања која могу имати утицај на животну средину посматраног подручја, а која буду евидентирана након исходавања услова надлежних државних органа и институција на предметном простору.

Члан 4.

Извештај о стратешкој процени, као документ којим се описују, вреднују и процењују могући значајни утицаји на животну средину до којих може доћи имплементацијом Просторног плана и одређују мере за смањење негативних утицаја на животну средину, садржи:

1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

- кратак приказ садржаја циљева Просторног плана
- релевантни плански и други документи
- кратка анализа и оцена постојећег стања животне средине
- карактеристике животне средине у областима за које постоји могућност да буду изложене значајном утицају

- питања и проблеми заштите животне средине разматрани у Стратешкој процени
 - приказ варијантних решења која се односе на заштиту животне средине у Просторном плану
 - резултати консултација са заинтересованим органима и организацијама
2. ОПШТЕ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА
- општи и посебни циљеви Стратешке процене
 - индикатори Стратешке процене
3. ПРОЦЕНУ МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ПРЕДВИЂЕНИХ ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА
- процена утицаја варијантних решења на животну средину
 - образложење избора најповољнијег варијантног решења
 - процена утицаја Просторног плана на животну средину са описом мера за смањење негативних утицаја на животну средину
 - приказ начина на који су при процени утицаја узети у обзир чиниоци животне средине
 - процена утицаја планских решења у односу на: вероватноћу, интензитет, сложеност/реверзибилност, временску и просторну димензију, кумулативну и синергијску природу утицаја
4. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКИХ ПРОЦЕНА НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА И ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ
5. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
- опис циљева плана
 - индикатори за праћење стања животне средине
 - права и обавезе надлежних органа
 - поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја
6. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋА ПРИЛИКОМ ИЗРАДЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ
7. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА
8. ЗАКЉУЧЦИ (НЕТЕХНИЧКИ РЕЗИМЕ)
9. ДРУГЕ ПОДАТКЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА СТРАТЕШКУ ПРОЦЕНУ
10. ЛИТЕРАТУРУ.

Члан 5.

За носиоца израде Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене Предела изузетних одлика „Караш-Нера“ на животну средину одређује се Јавно предузеће за просторно и урбанистичко планирање и пројектовање "Завод за урбанизам Војводине" Нови Сад, Железничка бр. 6/III (у даљем тексту: Завод).

За израду Стратешке процене Завод ће формирати мултидисциплинарни стручни тим у саставу: дипломирани инжењер хортикултуре, дипломирани инжењер заштите животне средине, дипломирани инжењер архитектуре, дипломирани инжењер пејзажне архитектуре, дипломирани биолог, дипломирани инжењер електротехнике, дипломирани инжењер машинства, дипломирани инжењер саобраћаја, дипломирани економиста, дипломирани просторни планер, дипломирани инжењер шумарства, дипломирани инжењер пољопривреде, дипломирани инжењер мелиорације и по потреби друга стручна лица квалификована за анализу елемената стратешке процене утицаја.

Израда Стратешке процене пратиће динамику израде Нацрта Просторног плана, односно ефективан рок је 15 (петнаест) месеци од дана ступања на снагу ове Одлуке.

Члан 6.

Учешће заинтересованих органа и организација и јавности у поступку израде и разматрања Извештаја о стратешкој процени утицаја обезбеђује Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине Нови Сад.

Оглашавање излагања на јавни увид Извештаја о стратешкој процени утицаја спроводи и обезбеђује Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине,

Оглашавање излагања на јавни увид Извештаја о стратешкој процени утицаја спроводи и обезбеђује Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине, истовремено са оглашавањем излагања на јавни увид Нацрта Просторног плана, са подацима о времену и месту излагања на јавни увид, начину на који заинтересована правна и физичка лица могу доставити примедбе, времену и месту одржавања јавне расправе, као и друге информације које су од значаја за јавни увид.

Члан 7.

Средства за израду Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене Предела изузетних одлика „Караш-Нера“ на животну средину обезбеђују се из буџета АПВ.

Члан 8.

Ову Одлуку објавити у "Службеном листу Аутономне покрајине Војводине".

Број: 130-501-272/2016-05

Датум: 25.01.2016.године

З Покрајински секретар
Слободан Пузовић
др Слободан Пузовић